

Dit document bevat de beoordeling van een interventie door de commissie voor het Hoeden van Effectieve Landelijke Preventie in het Nederlandse Uitgaansleven (HELPNU).

Conform de procedures van HELPNU is deze beoordeling openbaar toegankelijk op <http://projectpartysafely.nl/helpnu>.

Conform de procedures van HELPNU staat na deze beoordeling het ingevulde formulier, met daarachter de voorgeschiedenis indien aanwezig.

Contents

Oordeel.....	1
Aanvullend advies.....	1
Opmerkingen.....	2
Duidelijkheid en onderbouwing doelgroep en probleem.....	2
Doelgedrag en subgedragingen (performance objectives).....	2
Determinanten.....	3
Omgevingsinvloeden.....	3
Methoden, parameters en toepassingen.....	4
Ingediende formulier en voorgeschiedenis.....	5

Oordeel

De commissie is zeer positief over de uitvoerige onderbouwing van deze interventie. De beoordeelt de interventie daarom als **kansrijk**.

Conform de HELPNU procedures heeft Team Alert nu het recht de badge op haar website te plaatsen. Deze banner kan op <http://projectpartysafely.nl/helpnu> worden gedownload:

In dit eerste jaar gelden de oordelen van de commissie HELPNU tot 1 januari 2017. In 2017 zal het beoordelingsformulier worden herzien (zie de procedures op <http://projectpartysafely.nl/helpnu>).

Aanvullend advies

Team Alert kan deze beoordeling doorsturen aan de projectcommissie van Celebrate Safe via certify@projectpartysafely.nl om de PPS PC te verzoeken deze interventie als

“Celebrate Safe Certified” interventie te waarderen.

De commissie vond de foto's die worden gemaakt om de intentie van de bezoekers 'vast te leggen' een goed idee, en wilde dat apart melden.

De commissie heeft een aantal aanvullende opmerkingen die in haar oordeel kunnen bijdragen tot verdere verbetering van de interventie. Deze staan hieronder beschreven.

Verder wil de commissie ter overweging meegeven dat de interventie ook ter beoordeling voorgelegd kan worden aan Commissie Gezond Leven. De commissie adviseert dan eerst onderstaande punten te verwerken.

Tot slot constateerde de commissie dat de beoordeling werd bemoeilijkt doordat in deze versie van het formulier nog niet naar specifieke 'subdeterminanten' ('beliefs' binnen de Reasoned Action Approach) werd gevraagd. Dit zal in de volgende versie van het formulier worden verbeterd. Deze specifieke subdeterminanten ('beliefs') zijn immers waar de interventie zich uiteindelijk op richt. Voor zover Team Alert hier nog geen evidentie over heeft, zou het goed zijn die te verzamelen door kwalitatief en kwantitatief onderzoek (zie ook [dit artikel](#)).

Opmerkingen

Duidelijkheid en onderbouwing doelgroep en probleem

Uitstekende onderbouwing. Dit is duidelijk een probleem dat interventie rechtvaardigt.

Doelgedrag en subgedragingen (performance objectives)

De subgedragingen zijn nog niet geformuleerd richting het wenselijke gedrag. Je komt dan uit op:

- Afspraken maken over veilig thuiskomen.
- BOB blijft nuchter.
- BOB weigert te rijden als hij/zij niet nuchter is.
- Passagiers weigeren mee te rijden met een niet nuchtere BOB
- Als er geen nuchtere BOB voorhanden is, wordt een andere oplossing gekozen

Door de performance objectives op deze manier te formuleren wordt duidelijk dat er wellicht wat performance objectives over het hoofd zijn gezien:

- Van te voren wordt afgesproken wat wordt gedaan als de BOB toch gebruikt/drinkt.
- De BOB weigert drankjes die worden aangeboden.
- De BOB weigert drugs die worden aangeboden.
- Passagiers letten goed op of de BOB nuchter blijft en spreken hem/haar aan op eventueel gebruik
- Bezoekers spreken met elkaar af hoe de auto weer thuis komt als een taxi of het openbaar vervoer wordt gebruikt.

Die eerste verhoogt de kans dat een andere manier om thuis te komen wordt gekozen aanzienlijk; de volgende drie zijn nodig om de BOB nuchter te houden. Deze zijn tegelijk het lastigst om succesvol op te interveniëren, want deze vereisen zelfregulatie- en sociale vaardigheden. Hierin moeten deelnemers dus worden getraind. De deelnemers die geen moeite hebben met weigeren (als BOB), en elkaar consistent succesvol aanspreken en zo helpen met reguleren van nuchterheid, zijn immers niet degenen die uiteindelijk met een

bestuurder onder invloed in een ongeluk belanden. Dit zijn juist de mensen die deze vaardigheden ontberen.

De evidentie die hier wordt aangedragen is mager (er is kennelijk geen onderzoek gedaan). Dit is in lijn met het vertrouwen op de antwoorden van leden van de doelgroep. Echter, gegeven de beperkte capaciteit tot introspectie volstaat het bevragen van de doelgroep zonder aanvullend systematisch kwalitatief en kwantitatief onderzoek niet (zie bijvoorbeeld het Intervention Mapping boek voor richtlijnen). Wellicht zijn hierdoor een aantal performance objectives gemist.

Determinanten

De standaard Reasoned Action Approach determinanten worden genoemd (intention, attitude (waar risicoperceptie onder valt), perceived norm, en self-efficacy), met als toevoeging vaardigheden. Van deze determinanten wordt alleen aannemelijk gemaakt dat ze een rol spelen; er wordt geen evidentie gepresenteerd dat ze de performance objectives of het doelgedrag ook daadwerkelijk voorspellen. Sterker nog, de determinanten die worden genoemd hebben vaak geen betrekking op de genoemde gedragingen. Wat voorbeelden:

- Bij intentie bestaat de beschrijving uit observatie van gedrag (er wordt eigenlijk gemeld dat de eerste performance objective door de doelgroep nog niet wordt uitgevoerd).
- Bij de uitleg van sociale omgeving wordt een hele algemene uitleg gegeven over het belang van sociale factoren, maar er wordt niet ingegaan op hoe dit zich manifesteert als een of meerdere determinanten voor de betreffende gedragingen.
- Bij self-efficacy vaardigheden gaat het opeens over goed autorijden, wat in geen van de doelgedragingen terugkomt.

Verder zijn de determinanten die worden besproken vooral determinanten van beredeneerd gedrag (uit de Reasoned Action Approach, zoals intentie, attitude, perceived norm, en self-efficacy). Echter, naarmate mensen drinken/gebruiken is gedrag steeds minder beredeneerd. Tegelijkertijd is het idee dat veel performance objectives juist dan worden uitgevoerd. Er lijkt te worden aangenomen dat mensen zich onder invloed even beredeneerd gedragen als wanneer ze nuchter zijn, en dit is niet terecht.

Er wordt nergens expliciet uitgelegd welke afspraken worden gemaakt, terwijl dat de crux van de interventie is. Afspraken die dicht op de performance objectives zitten liggen voor de hand; mensen kunnen bijvoorbeeld beloven niets te drinken/gebruiken, elkaar aan te spreken op schendingen van die afspraak, en hoe ze thuis komen als de BOB toch heeft gebruikt/gedronken.

Omgevingsinvloeden

Hoewel de interventie zich expliciet lijkt te richten op de sociale omgeving, doordat groepjes tegelijk worden aangesproken, is dit niet uitgewerkt in het voorstel; dit lijkt vreemd?

Verder lijkt het verstandig om op feesten waar de interventie wordt uitgevoerd met de organisatie te bespreken wat handig is met betrekking tot auto's die achterblijven op de parkeerplaats (omdat bezoekers zich aan hun afspraak houden een taxi of het openbaar vervoer te nemen als de BOB toch drinkt/gebruikt). Het is belangrijk dat die auto's de volgende dag makkelijk opgehaald kunnen worden, en de procedures hieromtrent moet eigenlijk bekend zijn bij de peers zodat zij feestbezoekers hierover kunnen informeren.

Methoden, parameters en toepassingen

De methoden die worden besproken sluiten niet altijd aan op de determinanten en doelgedragingen; of, als ze wel aansluiten, dan wordt niet uitgelegd op welke determinanten de methode zich richt. Het stond ook niet duidelijk in het formulier dat dit moet worden aangegeven; dit wordt in het herziene formulier aangepast.

Een gesprek met een medewerker is geen werkzaam principe ('methode'), maar een programmavorm; het is een toepassing of interventiecomponent waar meerdere methoden in gebruikt kunnen worden.

De parameters die worden genoemd zijn methoden voor gedragsverandering; geen parameters (i.e. randvoorwaarden waaronder (andere) methoden voor gedragsverandering effectief zijn).

In een van de verwijzingen stond overigens een typo: het boek van Cialdini was uit 1984, niet uit 1884.

Er worden geen eisen aan de doelintentie gesteld, maar hier moeten juist wel eisen aan worden gesteld. Het moet een redelijk doel zijn, waarvan uitgelegd kan worden hoe diegene dat doel kan bereiken. Als iemand geen idee heeft hoe een doel te bereiken, draagt de intentie niet bij aan gezonder gedrag. Er moeten dus eigenlijk richtlijnen zijn zodat de peers getraind kunnen worden om mensen te ondersteunen bij het vormen van kansrijke intenties.

Social proof werkt alleen als de meeste mensen het gewenste gedrag ook uitvoeren. Als dat niet zo is, weet de doelgroep dat. Is dit ook zo, oftewel, geldt dat de meeste auto's die het festivalterrein verlaten worden bestuurd door nuchtere bestuurders?

Het gewenste gedrag zoals dat nu in het voorstel staat lijkt betrekking te hebben op het maken van de foto, maar dat is het gewenste gedrag niet – de performance objectives zijn het gewenste gedrag. Voor zover onderdelen van de interventie zich richten op succesvolle implementatie van de interventie (oftewel, zorgen dat bezoekers überhaupt meedoen) is het goed om dit expliciet te scheiden en apart te bespreken. Dit introduceert een extra mini-interventie: zorgen dat bezoekers het gesprek aangaan, de foto maken, en de intentie vormen. Het is belangrijk deze 'mini-interventie ter implementatie van de eigenlijke interventie' te scheiden van die eigenlijke interventie in het voorstel. Nu is vaak niet duidelijk welke methoden tot doel hebben de bezoekers te engageren (een gedrag dat in zichzelf niet bijdraagt tot de doelgedragingen, en dus tot meer veiligheid/gezondheid) en welke methoden zich richten op het doelgedrag.

Herhaling van de boodschap kan ook vervelend zijn; wordt er zorg gedragen dat dat niet het effect is?

Als peers een tijdje werkzaam zijn als peer, worden ze op een gegeven moment niet meer als 'peer' gezien door de doelgroep; wordt hier rekening mee gehouden?

Er wordt gemeld dat het gesprek visueel wordt ondersteund door feitjes op schermen. De commissie kon deze feitjes niet beoordelen (in een nieuwe indiening is het belangrijk dat die worden bijgevoegd). Wel wil de commissie meegeven dat het belangrijk is om afschrikwekkende afbeeldingen/feitjes te vermijden. Er is veel evidentie dat die averechts kunnen werken.

Aansluiting en pretesten bij doelgroep

Houd er rekening mee dat de doelgroep geen professionals zijn met betrekking tot gedragsverandering. Ze weten niet wat effectief is om henzelf te beïnvloeden. Het kan dus zinvol zijn om de doelgroep niet alleen te vragen de interventie te beoordelen, maar ook in een lab setting (onderdelen van) de interventie te pretesten om te kijken of alle onderdelen werken zoals bedoeld/ontwikkeld.

Ingediende formulier en voorgeschiedenis

commissie
HELPNU

commissie
voor het
Hoeden van Effectieve Landelijke Preventie
in het
Nederlandse Uitgaansleven

[versie 1.0 beta - 2016-02-29, Gjalt-Jorn Peters, Ferry Goossens & Gerjo Kok]

Inhoudsopgave

[Het aanvraagformulier](#)

[Achtergrond](#)

[Procedure en criteria](#)

[Beoordelingskader en theoretische verdieping](#)

[Relatie met het Centrum Gezond Leven](#)

[Commissieleden](#)

Het aanvraagformulier

Dit formulier kan worden gekopieerd naar de eigen Google Drive via “Make a Copy” in het “File” menu, “Maak een Kopie” in het “Bestand” menu, of [deze link](#). Het formulier kan ook worden gedownload via “Download As” in het “File” menu, of “Downloaden Als” in het “Bestand” menu. De lettertypen die in dit formulier worden gebruikt zijn Alegreya en Shanti. Beiden zijn open source en [gratis te downloaden](#) (klik op het knopje met het pijltje rechtsboven, en download de fonts bijvoorbeeld als ZIP archief). Het formulier kan alleen als PDF, samen met eventuele bijlagen, worden ingediend via helpnu@projectpartysafely.nl.

Basisinformatie	
Organisatie:	TeamAlert
Contactpersoon: naam:	Arjan Bouwers
email:	arjan@teamalert.nl
telefoon:	030-2232 893
Interventie: naam:	Witte Waas
beschrijving:	Voorlichtingsmedewerkers van TeamAlert gaan op festivals in gesprek met jongeren over de gevaren van drugs (in combinatie met alcohol) in het verkeer.
Doel van de interventie	
Op welke doelgroep richt de interventie zich?	Primaire doelgroep: Festivalbezoekers in de leeftijd van 18 tot en met 24 jaar Secundaire doelgroep: Festivalbezoekers in de leeftijd van 16 tot en met 18 en 24 tot en met 29 jaar.
Op welk probleem of problemen richt de interventie zich?	Verkeersongevallen of verkeersonveilige situaties die ontstaan door het onder invloed rijden van drugs (eventueel in combinatie met alcohol) door jonge bestuurders
Welke evidentie is er dat dat probleem in die doelgroep bestaat?	Verkeersongevallen en jongeren Jongeren nemen een belangrijk deel van het aantal verkeersongevallen voor hun rekening. Hoewel de Nederlandse bevolking slechts voor 9% uit jongeren in de leeftijdscategorie 18 tot en met 24 jaar bestaat, vertegenwoordigt deze groep 18% van alle verkeersgewonden en 12,5% van alle verkeersdoden in Nederland (IenM en DHD, via SWOV, 2013 en CBS en Rijkswaterstaat, 2014). De groep bestuurders die onder invloed van verdovende middelen rijdt, is één van de aandacht groepen gedefinieerd in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020 (IenM, 2009). Verreweg de meeste gezondheidsincidenten

als gevolg van drugs vinden plaats bij jongvolwassenen (Vogels en Kroes, 2013).

Drugsgebruik

Onder de doelgroep jonge festivalbezoekers (18-24 jaar) wordt regelmatig drugs gebruikt. Het Trimbos-instituut schrijft in de Strategische Verkenning Uitgaansdrugs 2015: het gebruik van uitgaansdrugs onder (uitgaande) jongeren tussen +/- 16 en 24 jaar lijkt momenteel relatief hoog te liggen in Nederland. Er lijkt de laatste jaren sprake te zijn van een stijging en het gebruik kent mogelijk net als aan het eind van de jaren negentig een piek. Onderzoeken onder uitgaande jongeren en studenten laten zien dat het gebruik van ecstasy en andere uitgaansdrugs veel voorkomt onder deze groepen (Goossens en van Hasselt, 2015). Zo laat het Grote Uitgaansonderzoek van het Trimbos-instituut uit 2013 zien dat het recente (laatste jaar) gebruik van ecstasy onder frequente party- en clubbezoekers rond de 60% lag. Ook de gesprekken die in het kader van deze verkenning werden gevoerd met zowel jongeren als experts geven aanwijzing dat het gebruik van uitgaansdrugs onder (uitgaande) jongeren momenteel hoger en meer mainstream is dan voorgaande jaren. Er zou volgens hen sprake zijn van een “normalisering” van het gebruik van uitgaansdrugs in het algemeen en van ecstasy in het bijzonder. Echter, cijfers die een landelijke stijging van het gebruik van uitgaansdrugs kunnen onderschrijven zijn momenteel niet beschikbaar (Trimbos, 2013).

Auto rijden onder invloed van drugs

Uit onderzoek van het Trimbos-instituut (2013) onder uitgaande jongeren in de leeftijd 15 tot en met 35 jaar blijkt dat ruim een kwart (27%) van de uitgaande jongeren in het afgelopen jaar na een uitgaansavond wel eens onder invloed van alcohol en/of drugs auto heeft gereden. Ongeveer één op de negen heeft dat het afgelopen jaar één keer gedaan en bijna één op de acht heeft dat een paar keer gedaan. Zo'n 3% rijdt vaak onder invloed van alcohol en of drugs. Van de respondenten die onder invloed reden was 36% alleen onder invloed van drugs en 32% onder invloed van één of meerdere drugssoorten in combinatie met alcohol. 29% was alleen onder invloed van alcohol. De meest gebruikte drug waarmee onder invloed is gereden is ecstasy, gevolgd door speed en cannabis (Trimbos, 2013).

Met name mannen die vaak naar festivals gaan, stappen onder invloed van drugs (veelal XTC) achter het stuur. Gezien het hoge gebruik van XTC op festivals is het niet verrassend dat deze drug ook vaak voorkomt onder uitgaande jongeren die zich in het verkeer begeven. Bijna 10% van de uitgaande jongeren die in 2014 een festival heeft bezocht, heeft in deze periode XTC gebruikt. Onder uitgaande jongeren die in het toen afgelopen jaar een paar keer per maand een feest of festival hebben bezocht is dit ruim 78% (Trimbos-instituut, 2013).

	<p>Dat juist partybezoekers vaak onder invloed rijden, vaker dan disco- en kroegbezoekers, heeft er ook mee te maken dat party's en festivals vaak op buitenlocaties plaatsvinden en publiek trekken vanuit een groot gebied. De mogelijkheid om per openbaar vervoer, per fiets of lopend naar huis te gaan is dan minder vaak aanwezig dan bij clubs die zich in de stad bevinden (Trimbos-instituut, SWOV en TeamAlert, 2014).</p> <p>Tussen 2007 en 2009 bleek ongeveer 2,8% van de automobilisten in Nederland aan het verkeer deel te nemen terwijl er in hun lichaam sporen van drugs aanwezig zijn. Het ging hierbij vooral om cannabis, gevolgd door cocaïne. Bij een vijfde van de automobilisten die positief waren voor drugs, werden meerdere drugs of drugs in combinatie met alcohol aangetroffen. Dat waren vooral mannen tussen de 18 en 35 jaar. Onder automobilisten van 18-24 jaar werden naar verhouding het vaakst sporen van drugsgebruik aangetroffen (Houwing e.a., 2011)</p>
<p>Richt de interventie zich op het beïnvloeden van gedrag van de doelgroep, omgevingsfactoren van de doelgroep, of beiden?</p>	<p>☒ Gedrag van de doelgroep</p> <p>☐ De omgeving van de doelgroep</p> <p>(zet vinkjes door ☐ en ☒ te copy-pasten)</p>
<p>Onderbouwing gedrag van de doelgroep (alleen invullen als de interventie zich richt op gedrag van de doelgroep)</p>	
<p>Op welk gedrag of gedragingen van de doelgroep richt deze interventie zich?</p>	<p>De interventie richt zich op het volgende gedrag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Auto rijden onder invloed van drugs (eventueel in combinatie met alcohol).
<p>Welke evidentie is er dat dat gedrag een rol speelt met betrekking tot het relevante probleem?</p>	<p>Uit onderzoek blijkt dat met drugs (mogelijk in combinatie met alcohol) op autorijden een verhoogd risico oplevert om verkeersslachtoffer te worden. Hoewel alcohol de meest voorkomende psychoactieve stof is onder ernstig gewonde en omgekomen automobilisten, moet het aantal verkeersslachtoffers gerelateerd aan drugs niet onderschat worden. Een analyse van bloedmonsters van ernstig gewonde automobilisten in drie Nederlandse ziekenhuizen vond bij ongeveer 10% sporen van drugs (Houwing, 2011) Er zijn verschillende soorten drugs en die hebben elk hun eigen effecten op de rijvaardigheid. Rijden onder invloed van drugs leidt voor iedere soort drugs tot grotere risico's op verkeersongevallen. Vooral gebruik van amfetamines en combinatiegebruik, helemaal als het gaat om alcohol en drugs, leidt tot grote risico's. Vermoedelijk zijn ook de risico's van GHB in het verkeer groot (Trimbos-instituut, SWOV en TeamAlert, 2014)</p>
<p>Uit welke subgedragingen (performance objectives)</p>	<p>Het gedrag 'auto rijden onder invloed van drugs' bestaat uit de combinatie van de gedragingen 'autorijden' en 'drugsgebruik'. Er</p>

<p>bestaat het gedrag?</p>	<p>zijn verschillende subgedragingen die ertoe leiden dat deze combinatie van gedrag (autorijden onder invloed van drugs) wordt uitgevoerd door de doelgroep :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er worden geen afspraken gemaakt over veilig thuiskomen voorafgaand aan het festival. - Degene die uiteindelijk bestuurder is gebruikt toch drugs, eventueel in combinatie met alcohol - Degene die uiteindelijk bestuurder is weigert niet om de auto te besturen na drugsgebruik, eventueel in combinatie met alcohol - De rijders weigeren niet om bij een bestuurder in te stappen die onder invloed van drugs, eventueel in combinatie met alcohol, deelneemt aan het verkeer - Na drugsgebruik van de bestuurder worden andere oplossingen (openbaar vervoer, taxi) niet serieus genoeg overwogen
<p>Welke evidentie is er dat het gedrag bestaat uit deze subgedragingen?</p>	<p>TeamAlert heeft jarenlange praktijkervaring met het uitvoeren van projecten over rijden onder invloed van alcohol en/of drugs. Door het gesprek aan te gaan met de jongeren over dit thema wordt achterhaald waarom het soms niet lukt om nuchter te gaan rijden. Bovengenoemde subgedragingen worden hierbij veelvuldig genoemd.</p>
<p>Wat zijn de determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) van dit gedrag of deze gedragingen?</p>	<p>De determinanten achter het gedrag (rijden onder invloed van drugs, eventueel in combinatie met alcohol) zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennis: gebrek aan kennis over (de risico's van) rijden onder invloed van drugs - Attitude: de attitude ten opzichte van rijden onder invloed is niet negatief genoeg - Intentie: de intentie om nuchter deel te nemen aan het verkeer is niet sterk genoeg - Sociale omgeving: gevoeligheid voor groepsdruk / sociale norm - Vaardigheden: weinig rijvaardigheid door korte rijervaring op jonge leeftijd - Risicoperceptie: Te lage risicoperceptie van de risico's van rijden onder invloed van drugs - Eigen-effectiviteit: overschatten van de eigen rijvaardigheid en neiging tot risicovol gedrag
<p>Welke evidentie is er dat die determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) een rol spelen bij dit gedrag of deze gedragingen? Komt die evidentie uit de doelgroep?</p>	<p><u>Kennis en attitude</u> Uit gesprekken met de doelgroep komt naar voren dat de juiste kennis met betrekking tot drugsgebruik achter het stuur niet altijd aanwezig is. Uit onderzoek van TeamAlert onder de doelgroep (Noordman, 2013) blijkt dat een kwart van de jongeren niet weet dat rijden onder invloed van drugs strafbaar is. Ook weet een kwart van hen niet dat je verplicht bent een bloed- of urine test af te laten nemen wanneer de politie je verdenkt van rijden onder invloed van drugs. Uit gesprekken die TeamAlert heeft gevoerd met jongeren en jongerenwerkers eind 2015 blijkt daarnaast dat de doelgroep zich niet altijd bewust is van de gevaren van</p>

drugsgebruik achter het stuur. Zo heerst bijvoorbeeld de mythe dat autorijden na blowen niet zo gevaarlijk is (rustiger rijden als je stoned bent, beter opletten omdat je bewust bent van tragere reacties). Mede door een gebrek aan kennis, heeft een deel van deze doelgroep geen negatieve houding ten aanzien van drugsgebruik achter het stuur. Ondanks de algemene norm dat rijden onder invloed van drugs niet acceptabel is, lijkt die norm onder bezoekers van festivals minder sterk te worden gedragen.

Intentie

Uit gesprekken in de praktijk blijkt dat er vaak geen afspraak gemaakt wordt over veilig thuiskomen na het festival, of dat deze afspraken niet serieus genoeg genomen worden. In sommige gevallen wordt pas bij het naar huis gaan gekeken wie bestuurder is. Vaak is wel duidelijk wie de bestuurder is op de terugweg, maar wordt niet besproken wat dit betekent voor het drank- of drugsgebruik van de bestuurder. De bestuurder neemt zich dus niet bewust voor, zeker niet ten overstaande van zijn vrienden, om als bestuurder (onder alle omstandigheden) nuchter te blijven.

Sociale omgeving

De hersenen zijn pas volgroeid rond het 25e levensjaar. Het deel van de hersenen dat verantwoordelijk is voor de planning en de regulatie van sociaal gedrag (het controlesysteem) is als laatste volledig uitontwikkeld. Dit deel van de hersenen zorgt er onder andere voor dat we eerst even denken voordat we wat doen. In tegenstelling tot het controlesysteem, is het deel van de hersenen dat betrokken is bij emotie, motivatie, beloning en bevrediging van behoeften, het zogenoemde limbische systeem, wel al vroeg volwassen, onder invloed van de puberteitshormonen. Door deze asynchrone ontwikkeling zijn adolescenten en jongvolwassenen meer dan gemiddeld geneigd om risico's te nemen, zijn ze gevoelig voor groepsdruk en hebben ze een sterke voorkeur voor directe beloning (SWOV, 2012). Dit kan er toe leiden dat jonge automobilisten er voor kiezen achter het stuur te kruipen, ondanks dat zij onder invloed zijn van drugs. Daarnaast blijkt uit literatuuronderzoek van de SWOV uit 2012 dat mensen minder geneigd zijn onder invloed te rijden als de sociale omgeving dit gedrag afkeurt en als ze een hoge mate van gedragscontrole ervaren (SWOV, 2012).

Dat leeftijdsgenoten belangrijk zijn in de beslissingen die jongeren over hun gedrag nemen, blijkt buiten de context van verkeer uit veelvuldig onderzoek. Pattiselanno (2016) geeft aan dat, waar kinderen vooral kijken naar ouders en andere belangrijke volwassenen, kijken jongeren meer naar elkaar bij het nemen van beslissingen over hun gedrag. Relaties met leeftijdsgenoten zijn van fundamenteel belang om geaccepteerd te worden, steun te krijgen en erbij te horen (e.a., Baumeister & Leary, 1995; Buhrmester, 1990; Coleman, 1961; Juvonen, 2006; Newman et al., 2007; Rubin et al., 2006; via Pattiselanno, 2016).

Vooraf groepen van leeftijdsgenoten zijn belangrijk, omdat jongeren hiermee de meeste tijd doorbrengen (Brown & Klute, 2003; Gifford-Smith & Brownell, 2003; Hallinan, 1980; Rasmussen & Salkind, 2008; via Pattiselanno, 2016). Onder leeftijdsgenoten vinden jongeren sociale steun, verbondenheid, acceptatie en kijkt men het meest naar elkaar bij het nemen van beslissingen over gedrag (zie ook Brown, 1990; Hartup, 1993; Kwon & Lease, 2007; via Pattiselanno, 2016).

Vaardigheden, risicoperceptie & eigen effectiviteit:

SWOV schrijft in haar factsheet “Jonge beginnende automobilisten (2012)”: jonge beginnende automobilisten (18-24 jaar) hebben in Nederland een ruim vijf keer zo groot ongevalsrisico als ervaren bestuurders (30-59 jaar). Het risico van jonge mannen is zelfs ruim zeven keer zo groot. De hoofdoorzaken hiervan zijn een gebrek aan rijervaring en het risicogedrag dat kenmerkend is voor jongeren en jongvolwassenen. Adolescenten en jongvolwassenen zijn meer dan gemiddeld geneigd om risico’s te nemen, zijn gevoelig voor groepsdruk en hebben een sterke voorkeur voor directe beloningen doordat de hersenen nog in ontwikkeling zijn. Direct na het behalen van het rijbewijs kunnen beginners nog weinig routinetaken uitvoeren zonder erbij te hoeven nadenken. Dit maakt de uitvoering van de rijtaak foutgevoelig. De meeste ongevallen waarbij jonge beginnende automobilisten betrokken zijn, zijn echter niet het gevolg van een nog gebrekkige voertuigbeheersing, maar van een gebrek aan hogere ordevaardigheden zoals gevaarherkenning en kalibratie. Jonge beginnende automobilisten weten nog niet goed te voorspellen hoe verkeerssituaties zich kunnen ontwikkelen en kunnen daardoor verborgen gevaren minder goed opsporen dan ervaren automobilisten. Ook weten ze de risico’s vaak nog niet goed in te schatten en hebben ze moeite om hun eigen vaardigheden goed te beoordelen. Hierdoor kunnen zij de risico’s die ze aangaan in het verkeer nog niet goed in balans brengen met hun eigen vaardigheden (SWOV, 2012).

Onderbouwing omgevingsfactoren van de doelgroep

(alleen invullen als de interventie zich richt op de omgeving van de doelgroep)

Op welke omgevingsfactor of -factoren van de doelgroep richt deze interventie zich?

Welke evidentie is er dat die omgevingsfactor(en) een rol speelt of spelen met betrekking tot het relevante probleem?

Op welke omgevingsagent(en), en op welk gedrag of welke gedragingen van deze omgevingsagent(en), richt de interventie zich?	
Welke evidentie is er dat die omgevingsagent(en) kunnen beslissen over die omgevingsfactor(en), en dat het genoemde gedrag (of de genoemde gedragingen) bepalend zijn voor die beslissing?	
Wat zijn de determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) van dit gedrag of deze gedragingen?	
Welke evidentie is er dat die determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) een rol spelen bij dit gedrag of deze gedragingen?	

Onderbouwing werkzame principes (methoden en toepassingen)

Welke methode of methoden worden ingezet om die determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) te beïnvloeden?	<p>TeamAlert voert peer-to-peer projecten uit onder de doelgroep 12-24 jaar. Witte Waas is een van onze peer-to-peer verkeersveiligheidsprojecten en richt zich op het rijden onder invloed van drugs, eventueel in combinatie met alcohol. Onze projecten zijn er altijd op gericht om invloed uit te oefenen op één of meerdere van de volgende gedragsdeterminanten: kennis, attitude, gedragsintentie of gedrag. Daarnaast wordt tijdens onze projecten aandacht besteed aan de sociale omgeving, de eigen effectiviteit en/of de risicoperceptie.</p> <p>Binnen de Witte Waas wordt ingespeeld op de determinanten kennis, attitude en intentie. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de sociale omgeving (vrienden). Hiervoor worden de volgende methoden ingezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Peer Educatie - Foot-in-the-door techniek - Principe van wederkerigheid - Gesprek met voorlichtingsmedewerker - Doelintentie formuleren en uitspreken - Commitment creëren met doelintentie - Positief belonen - Social proof
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Leren door herhaling van de boodschap
<p>Wat zijn voor elke methode de parameters voor effectiviteit?</p>	<p><u>Parameters voor Peer Educatie</u> Een goede peer educator:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is herkenbaar als peer voor de doelgroep - Wordt gezien als gelijke, wordt vanuit een gelijkwaardige relatie tegemoet getreden door de doelgroep - Wordt gezien als betrouwbaar door de doelgroep - Wordt gezien als sympathiek door de doelgroep - Wordt populair gevonden onder de doelgroep en/of als opinion leaders gezien - Is een rolmodel voor de doelgroep <p><u>Parameters voor Foot-in-the-door techniek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt een klein verzoek gedaan, gevolgd door het grotere eigenlijke verzoek <p><u>Parameters voor het principe van wederkerigheid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt gratis en zonder voorwaarden iets uitgedeeld, waardoor de doelgroep het gevoel heeft iets terug te moeten doen voor hetgeen dan ze gratis hebben gekregen <p><u>Parameters voor het gesprek met festivalbezoekers</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - In het gesprek wordt ingegaan op de eigen ervaring, zodat het project aansluit op het eigen gedrag en op subgedragingen die van toepassing zijn - Er wordt ingegaan op de groepsnorm - Er worden overtuigende gesprekstechnieken ingezet om zo een positieve attitude en groepsnorm richting het gewenste gedrag te creëren of te bevestigen - Er worden feitjes gegeven om het kennisniveau te verhogen - Er worden handelingsalternatieven gegeven <p><u>Parameters doelintentie formuleren</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De doelintentie wordt uitgesproken door de jongeren - Het gedrag wordt zo concreet mogelijk gemaakt - Er zijn verder geen eisen aan de formulering van de doelintentie gesteld, behalve dat deze zich moet richten op het gewenste gedrag <p><u>Parameters voor bekrachtigen van de doelintentie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De doelintentie wordt publiekelijk gepresenteerd - Publiekelijke presentatie kan zowel online als offline plaatsvinden <p><u>Parameters voor positief belonen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er worden positieve stimuli gegeven. Dit kan in de vorm van tastbare beloningen, complimenten, blijk van goedkeuring, speciale privileges. - Het is de doelgroep duidelijk waar de positieve stimuli voor bedoeld is

	<p><u>Parameters voor social proof</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zien dat anderen bepaald gedrag uitvoeren - Bij voorkeur je herkennen in de personen die het gedrag uitvoeren <p><u>Parameters voor leren door herhaling</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De boodschap wordt meerdere keren herhaald - De boodschap wordt op verschillende momenten herhaald - De boodschap wordt op verschillende manieren en via verschillende media herhaald, zodat deze aansluit op verschillende leerstijlen
<p>Welke evidentie is er dat die methode(n) die determinanten kunnen beïnvloeden?</p>	<p><u>Peer Educatie</u></p> <p>Uit onderzoek blijkt dat leeftijdsgenoten tijdens de adolescentie een prominente plek innemen, waardoor er sprake is van een hechtere, intensievere en meer beïnvloedende relatie tussen leeftijdsgenoten dan het geval was tijdens de kindertijd (Berndt, 1982; Petersen 1988). Vrienden gaan een steeds grotere rol spelen terwijl de invloed van volwassenen afneemt. Volgens Nelis en van Sark (2013) worden jongeren in hun pubertijd steeds zwijgzamer tegenover hun ouders en trekken meer naar leeftijdsgenoten toe. Deze beïnvloedende relatie tussen leeftijdsgenoten gaat gepaard met gevoeligheid voor groepsdruk en een aanzienlijke behoefte voor aansluiting met de groep, met name tijdens de vroege adolescentie (Brown, Clasen & Eicher 1986; Newman & Newman 2001). Waar kinderen vooral kijken naar ouders en andere belangrijke volwassenen, kijken jongeren meer naar elkaar bij het nemen van beslissingen over hun gedrag. Relaties met leeftijdsgenoten zijn van fundamenteel belang om geaccepteerd te worden, steun te krijgen en erbij te horen (e.a., Baumeister & Leary, 1995; Buhrmester, 1990; Coleman, 1961; Juvonen, 2006; Newman et al., 2007; Rubin et al., 2006; via Pattiselanno, 2016).</p> <p>Peer Educatie maakt gebruik van de invloedrijke relatie tussen jongeren onderling door peers in te zetten om hun leeftijdsgenoten te overtuigen. Turner & Shepherd (1999) geven aan dat verschillende uitspraken over het succes van peer-educatie verklaard kunnen worden vanuit verschillende theorieën. Zo blijkt uit onderzoek o.a. dat peers een betrouwbare bron zijn voor informatie (Perry, 1989; Woodcock et al., 1992; Clements and Buczkiewicz, 1993; Jarvis 1993; via Turner & Shepherd, 1999), dat peer educatie ‘empowering’ is voor de betrokkenen (HEA, 1993; via Turner & Shepherd, 1999), dat peers succesvoller zijn dan professionals in het informeren van hun leeftijdsgenoten, omdat mensen zich identificeren met hun peers (Clements and Buczkiewicz, 1993; Peers et al., 1993; via Turner & Shepherd, 1999), dat peers positieve rolmodellen zijn (Perry and Sieving, 1993; Clements and Buczkiewicz, 1993; via Turner & Shepherd, 1999), dat door peers gepresenteerde informatie acceptabel is wanneer andere educatie dat niet is (HEA, 1993; via Turner &</p>

Shepherd, 1999) en dat peer educatie gebruikt kan worden voor diegene die moeilijk te bereiken zijn via conventionele methodes (King, 1993; Rhodes, 1994; via Turner & Shepherd, 1999). Turner & Shepherd vinden ondersteuning voor deze uitspraken binnen de Social Learning Theory, de Inoculation Theory, de Subculture Theory, de Communication of Innovations Theory, de Role Theory en de Differential Association Theory (Turner & Shepherd, 1999).

Binnen de context van verkeer wordt de noodzaak voor peer educatie benadrukt door Steinhart & Blauw (2010). Zij ontwikkelden de Veilig Verkeer Weetlat Jongeren, waarin zij tien basisprincipes beschrijven die moeten leiden tot een meer effectieve aanpak van gedragsverandering onder jongeren. Peer educatie is één van deze tien basisprincipes. Steinhart & Blauw (2010) zien Peer Educatie als jongeren die van elkaar leren, en geven aan dat hierin verschillende vormen mogelijk zijn, waaronder groepsgesprekken. Steinhart & Blauw geven aan dat het van belang is peer educatie in te zetten onder jongeren.

Foot in the door techniek

De 'foot in the door' technique (Freedman & Fraser, 1966) houdt in dat het toegeven aan een klein verzoek de kans verhoogd op het toegeven aan een tweede, groter verzoek.

Principe van wederkerigheid

Het principe van wederkerigheid wordt geïntroduceerd door Cialdini (1984) en gaat ervan uit dat mensen de natuurlijke neiging hebben een gift te beantwoorden met een tegengift. Wanneer je eerst gratis iets weggeeft en vervolgens een tegendienst verlangt zal de kans dus groter zijn dat hier gehoor aan wordt gegeven dan wanneer meteen naar de tegendienst gevraagd wordt.

Gesprek met voorlichtingsmedewerker

In het gesprek wordt de kennis door middel van feitjes verhoogd. Hierbij wordt aangesloten bij verschillende leerstijlen. Hoogeveen & Winkels (2001) maken onderscheid tussen verschillende leertypes op basis van zintuigelijke voorkeur. Het gesprek sluit op verschillende leertypes aan. Het auditieve en type en gesprekstype komt het meest tot zijn recht. Omdat het gesprek visueel ondersteund wordt door verschillende feitjes die voorbij komen op schermen wordt er ook rekening gehouden met visuele leertypes. Daarnaast worden er handelingsalternatieven geboden, zodat de doelintentie die na het gesprek aangegaan wordt concreter wordt. Tot slot wordt binnen het gesprek de groepsnorm achterhaald. Omdat jongeren gevoelig zijn voor hun peers (o.a. Brown, Clasen & Eicher 1986) is het belangrijk uit te gaan van en in te gaan op de groepsnorm.

Doelintentie & publiekelijke presentatie

TeamAlert heeft onderzoek gedaan naar het formuleren van implementatie-intenties en doelintenties (TeamAlert, 2015). Onderzocht is of het formuleren van een doelintentie of implementatie-intentie effect heeft op houding, intentie en gedrag. Hierbij voldoet een implementatie intentie aan de bekende 'Als ik (situatie), dan (gedrag)' formulering. Voor de doelintentie is gevraagd naar een voornemen, zonder verdere eisen aan de formulering. In vergelijking met de controlegroep bleek de doelintentie effect te hebben op intentie en gedrag. De implementatie-intentie had daarnaast nog een effect op houding. Om praktische redenen (formuleren van implementatie intentie is moeilijker en duurt langer, op een festival wordt geconcurrereerd om aandacht) is gekozen voor het formuleren van een doelintentie bij het project Witte Waas. Volgens Cialdini (1884) hebben mensen sterker de neiging zich te houden aan hun beslissingen als zij deze publiekelijk hebben gemaakt. Het publiekelijk presenteren van een gemaakte doelintentie zorgt dus voor een verhoogde betrokkenheid bij de uitvoering hiervan.

Positief belonen

Skinner liet in 1953 al zien dat gedrag kan worden aangepast door in te spelen op de consequenties die voortkomen uit datzelfde gedrag, zoals het belonen of straffen ervan. Het gebruik van beloningen als teken van goed gedrag of het gebruik van straffen als teken van ongewenst gedrag is beter bekend als operante conditionering (Skinner, 1953). Een persoon legt een verband tussen een handeling en het resultaat ervan. Als deze handeling een positief resultaat oplevert, dan is de kans groot dat iemand dit gedrag vaker gaat uitvoeren. Voorbeelden van positieve resultaten zijn voedsel, drank, geld of bijvoorbeeld goedkeuring van anderen. Jongeren vinden het lastig om lange termijn consequenties in hun gedragskeuzes mee te nemen en kijken vooral naar de uitkomsten op korte termijn. Beloningen die direct na het gedrag gegeven worden, kunnen gezien worden als korte termijn consequenties voor het gedrag van jongeren en zullen door de jongeren meegenomen worden als ze een beslissing over hun gedrag nemen (Crone, 2008). Daarnaast laat onderzoek zien dat het beloningscentrum van jongeren in het brein heftiger reageert dan bij kinderen of volwassenen (Crone, 2008). Omdat jongeren vooral dat gedrag vertonen wat nu fijn is, kan een beloning net die stimulans zijn die nodig is om het gewenste gedrag uit te voeren.

Social proof

Volgens Cialdini (1884) vinden mensen een actie passender om uit te voeren wanneer anderen dit ook doen. Mensen denken dat de kans op het maken van fouten kleiner is als zij gedrag uitvoeren dat vele anderen ook doen, dan wanneer zij gedrag uitvoeren dat ingaat tegen wat anderen doen.

Leren door herhaling & aansluiten op leerstijlen

	<p>Hoogeveen & Winkels (2001) maken onderscheid tussen verschillende leertypes op basis van zintuigelijke voorkeur. Het gesprek sluit op verschillende leertypes aan. Het auditieve en type en gesprekstype komt het meest tot zijn recht. Omdat het gesprek visueel ondersteund wordt door verschillende feitjes die voorbij komen op schermen wordt er ook rekening gehouden met visuele leertypes.</p> <p>De mate waarin een boodschap of project effect heeft is afhankelijk van de insteek van deze boodschap /project. Het wenselijke gedrag moet voortdurend gekoppeld worden aan de situatie waarin dit gedrag vertoond moet worden (Van Baaren e.a., 2012). Door projecten of een boodschap te herhalen wordt de kans vergroot dat het wenselijke gedrag steeds meer ‘automatisch’ gekoppeld wordt aan de situatie, in plaats van dat dit wenselijke gedrag wegzakt en de koppeling met de situatie waarin dit gedrag vertoond moet worden uitblijft.</p>
<p>Hoe zijn die methoden vertaald naar praktische toepassingen?</p>	<p>Peer Educatie TeamAlert heeft een pool van ongeveer 70 gemotiveerde jongeren tussen de 16 en de 24 jaar die de projecten op locatie uitvoeren. Hiervan zijn ongeveer 20 jongeren educatief medewerker (getraind om educatieve projecten op scholen uit te voeren) en ongeveer 50 jongeren voorlichtingsmedewerker (getraind om voorlichtingsprojecten op locaties zoals festivals, kermissen of uitgaansgelegenheden uit te voeren). Witte Waas is een voorlichtingsproject en wordt uitgevoerd door onze voorlichtingsmedewerkers.</p> <p>Foot in the door techniek & principe van wederkerigheid Omdat TeamAlert op festivals moet concurreren om de aandacht van de jongeren, wordt er gebruik gemaakt van het foot-in-the-door principe om de kans te vergroten dat jongeren het gesprek aan willen gaan. De voorlichtingsmedewerkers delen kauwgom uit aan de festivalbezoekers en vragen hierbij of zij op deze kauwgom willen kauwen om hier vervolgens mee op de foto te gaan. De festivalbezoekers stemmen eerst toe om op kauwgom te kauwen (klein verzoek), vervolgens stemmen ze ook toe wanneer de voorlichtingsmedewerkers hen om iets groters vragen: een gesprek en de belofte om veilig thuis te komen. Het wederkerigheidsprincipe is hier ook van toepassing: jongeren krijgen een cadeautje (kauwgom), hierdoor voelen ze zich verplicht iets terug te doen: een gesprek en de belofte om veilig thuis te komen.</p> <p>Gesprek en doelintentie Op het festival gaan onze peers (voorlichtingsmedewerkers) in gesprek met de jongeren over hoe zij veilig thuis komen. Er wordt gekeken naar het eigen gedrag van de jongeren: lukt het altijd om veilig thuis te komen? Waarom lukt dit soms niet? Maken zij van te voren afspraken over veilig thuis komen? Hier wordt op ingegaan tijdens het gesprek en er worden passende</p>

handelingsalternatieven aangedragen. Tijdens dit gesprek voorziet de voorlichtingsmedewerker de jongeren van kennis over de fysieke gevolgen van drugsgebruik tijdens het rijden en de risico's hiervan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van feitjes en argumenten. In dit gesprek wordt tevens de groepsnorm en de sociale norm tegenover rijden onder invloed achterhaald en hier wordt op ingespeeld m.b.v. overtuigende gesprekstechnieken. Aan het eind van het gesprek wordt aan de jongeren gevraagd om de belofte te maken om veilig thuis te komen en wordt besproken wat ze gaan doen om zich aan deze belofte te kunnen houden.

Bekrachtiging en beloning van de doelintentie met foto, het creëren van een positieve sociale norm door social proof

In ruil voor de kauwgom zijn de festivalgangers het gesprek aangegaan over drugs in het verkeer en doen zij de belofte om veilig thuis te komen na het festival (foot-in-the-door principe en wederkerigheidsprincipe). Deze belofte om veilig thuis te komen wordt positief bekrachtigd doordat de jongeren kauwgombellen blazend op de foto gaan. Deze foto wordt gepresenteerd als een beloning voor de zojuist gemaakte afspraak om veilig thuis te komen. Op de foto staat het beeldmerk van de Witte Waas en de slogan. Als reminder aan hun deelname ontvangen de festivalbezoekers een fotokaartje met daarop de link waar zij hun foto kunnen terugvinden. Op deze manier kunnen zij de foto op een later moment delen onder hun vrienden, waardoor de foto en daarmee hun intentie publiekelijk gepresenteerd wordt. Bij de Bubble Booth staat tevens een scherm waarop de gemaakte foto's worden vertoond. Dit heeft meerdere doelen:

- De foto's dienen als reminder aan de gemaakte belofte
- De foto's zijn een publiekelijke presentatie van de doelintentie, waardoor commitment ontstaat
- De foto's dragen bij aan het neerzetten van een positieve sociale norm richting drugs- en alcoholvrij rijden. Dit gebeurt door middel van sociale bekrachtiging: festivalgangers zien dat een groot aantal jongeren vergelijkbaar met henzelf (op de foto) staan voor een drugs- en alcoholvrije verkeersdeelname. De kans is hierdoor groter dat zij deze norm ook eigen zullen maken.

Herhaling van de boodschap en aansluiten op leerstijlen

Door de boodschap van de Witte Waascampagne op verschillende manieren te herhalen wordt deze in het geheugen verankerd en wordt bewustwording gecreëerd. Het herhaaldelijk in contact komen met de boodschap heeft een positieve invloed op de kennis van de jongeren en de houding die zij hebben over de combinatie drugs in het verkeer. De boodschap wordt herhaald door de Witte Waas aankleding die op de uitvoeringslocatie aanwezig is (boulder kar, bubble booth fotohokje, kleding uitvoeringsmedewerkers), door de slogan op de foto's die zijn

	<p>gemaakt, het fotokaartje en op het scherm waar foto's van bellenblazende jongeren worden vertoond.</p>
<p>Hoe zijn de parameters voor effectiviteit van elk van de methoden gewaarborgd in de uiteindelijke toepassingen?</p>	<p><u>Peer Educatie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De voorlichtingsmedewerkers vallen in dezelfde leeftijdscategorie als de festivalgangers (18-24 jaar) en hebben daarom een gelijkwaardige relatie - Voorlichtingsmedewerkers benadrukken dat zij tot dezelfde groep behoren als de jongeren die zij aanspreken en stellen zich op als hun 'peer' - De voorlichtingsmedewerkers vertonen zelf het gewenste gedrag en maken de voordelen daarvan kenbaar aan de doelgroep - De voorlichtingsmedewerkers zijn personen die makkelijk contact maken met anderen en positief overkomen. Hierop wordt gelet in de werving, selectie en beoordeling van de medewerkers. - Voorlichtingsmedewerkers zoeken overeenkomsten tussen henzelf en de jongeren tijdens het doorlopen van het project en benadrukken deze - Doordat de voorlichtingsmedewerkers uit naam van TeamAlert als verkeersveiligheidsorganisatie spreken en dit tot uiting komt in bijvoorbeeld de kleding die zij dragen, straalt de betrouwbaarheid van de organisatie af op de voorlichtingsmedewerkers <p><u>Foot-in-the-door techniek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt eerst verzocht op kauwgom te kauwen, voordat het gesprek of de belofte om veilig thuis te komen aangegaan wordt <p><u>Principe van wederkerigheid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De kauwgom wordt gratis uitgedeeld. - Er wordt ingespeeld op het gevoel iets terug te moeten doen door bij twijfel gebruik te maken van deze gunfactor (doe het anders voor mij) <p><u>Gesprek met festivalbezoekers</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De voorlichtingsmedewerkers hebben voldoende kennis (feitjes, handelingsalternatieven) tot hun beschikking. - De voorlichtingsmedewerkers zijn getraind in overtuigende gesprekstechnieken - De voorlichtingsmedewerkers hebben een teamleider die op locatie let op de kwaliteit van de gesprekken. Dit is een ervaren voorlichtingsmedewerker die uitzonderlijk goed presteert en is opgeleid tot teamleider. - Het gesprek wordt aangegaan met vriendengroepen, niet met individuen. Omdat jongeren gevoelig zijn voor de mening van hun vrienden en naar vrienden(groepen) kijken als het gaat om gedragskeuzes, doen zij op groepsniveau mee aan het project. Zo kan er worden ingegaan op de groepsnorm.

Belofte om veilig thuis te komen

- Er wordt actief ja gezegd op de vraag of de belofte aangegaan wordt om veilig thuis te komen
- De belofte wordt uitgesproken door de jongeren
- Er wordt door de voorlichtingsmedewerkers gevraagd hoe jongeren dit gaan aanpakken, waardoor het gedrag dat nodig is om de belofte na te komen concreet wordt gemaakt

Bekrachtiging van de afspraak

- Jongeren hebben een positieve attitude ten opzichte van de foto, die afstraalt op de boodschap waarmee ze op de foto gaan
- Jongeren hebben de belofte gemaakt om veilig thuis te komen
- Door de foto wordt de doelintentie publiekelijk gemaakt: op de foto wordt de boodschap nog een keer herhaald 'rij drank en drugsvrij'. De foto's worden via digitale schermen aan het overige festivalpubliek getoond.
- Daarnaast kunnen de jongeren hun foto na het festival downloaden via de site van TeamAlert, en deze vervolgens eventueel delen via social media. In 2015 zijn de foto's van de Witte Waas 250.598 keer bekeken (unieke views).

Positief belonen

- De foto wordt geïntroduceerd als een beloning voor het aangaan van de belofte
- Daarnaast worden complimenten of blijk van goedkeuring gegeven, waarbij ingespeeld wordt op het houden aan de belofte (super goed dat je de belofte aangaat, nog beter als je je hier ook aan kunt houden!)

Social proof

- De foto's van jongeren die op hetzelfde festival zijn (en dus gelijkenissen vertonen met de doelgroep die nog niet meegedaan) worden getoond op de schermen

Herhaling van de boodschap

- De boodschap komt tijdens het project op verschillende momenten terug, o.a. in de vormgeving van de bubble booth, tijdens het gesprek met de voorlichtingsmedewerker, op de foto die geprojecteerd wordt op de schermen en die later op te zoeken is via de site, op de fotokaartjes die worden uitgedeeld.
- Doordat de boodschap herhaald wordt op de foto, worden de boodschap ook na het project herhaald. De foto's van de Witte Waas komen op de website van TeamAlert te staan en worden goed bekeken door de doelgroep. In 2015 zijn de foto's van de Witte Waas 250.598 keer bekeken

	<p>(unieke views).</p> <ul style="list-style-type: none"> - De boodschap wordt zowel mondeling gegeven als visueel gepresenteerd, zodat deze aansluit bij verschillende leerstijlen
Hoe is gewaarborgd dat de uiteindelijke toepassingen aansluiten bij de doelgroep?	<p>De vorm van het project is getoetst onder de doelgroep. De doelgroep is betrokken geweest bij de ontwikkeling van het project. Tevens wordt ieder jaar een user experience onderzoek uitgevoerd onder de doelgroep, waar de ervaringen van de doelgroep met het project worden getoetst. Dit is een klein onderzoek dat een impressie geeft van de ervaringen van de doelgroep. Uit het user experience onderzoek van 2015 (TeamAlert, 2015) blijkt dat jongeren positief zijn over het project. Zij beoordelen de Witte Waas met een 7,1 op een schaal van 1-10. De woorden die jongeren het meest bij Witte Waas vinden passen zijn positief: ze vinden het project 'leuk', 'opvallend' en 'informatief'. Een ruime meerderheid van de jongeren (90%) vindt het project heel geschikt of enigszins geschikt voor jongeren van de eigen leeftijd. Tot slot worden de medewerkers van TeamAlert beoordeeld met gemiddeld een 7,5. Hieruit is op te maken dat zowel het project als onze peers goed aansluiten bij de doelgroep.</p>

Extra informatie en licentie

Is er nog extra informatie voor de commissie?	
Licentie: (dit formulier wordt integraal gepubliceerd volgens deze licentie)	<p>Op de informatie in deze PDF is de volgende licentie van toepassing:</p> <p>☒ CC-BY-NC-ND 4.0</p> <p>☐ Anders, namelijk:</p>

Ondertekening

Is dit formulier een uitputtende beschrijving van de interventie?	<p>☐ Ik verklaar dat dit formulier een uitputtende beschrijving van de interventie bevat. Als deze interventie als 'Kansrijk' wordt beoordeeld, worden in het kader van deze interventie geen activiteiten ontplooid die niet in dit formulier zijn beschreven.</p>
Naam:	
Datum:	
Handtekening:	

Als het formulier is ingevuld, maak dan van dit formulier en eventuele bijlagen een PDF en dien die in via helpnu@projectpartysafely.nl . Houd er rekening mee dat de ingediende PDF (en de beoordeling) zullen worden gepubliceerd op http://projectpartysafely.nl/helpnu/beoordelingen .	

Literatuurlijst

Baaren, van R., Huijsman, R. & E. Freling (2012). ROVO 'Empowerment'. Door: d&b, in opdracht van het ROVO, 15p

Berndt, T.J. (1982). The features and effects of friendship in early adolescence, *Child development*, vol. 53 (6), 1447-1460.

Brown, B. B., Clasen, D. R., & Eicher, S. A. (1986a). Perceptions of peer pressure, peer conformity dispositions, and self-reported behavior among adolescents. *Developmental Psychology*, 22, 521-530

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Rijkswaterstaat (2014). Lichte daling verkeersdoden 2013. Retrieved from: www.cbs.nl

Cialdini, R. B. (1984). *The psychology of persuasion*. HarperCollins.

Clements, I. and Buczkiewicz, M. (1993) *Approaches to PeerLed Health Education: A Guide for Youth Workers*. London, Health Education Authority.

Crone, E. (2008). *Het puberende brein*. Amsterdam: Bert Bakker

Freedman, J. L., & Fraser, S. C. (1966). Compliance without pressure: the foot-in-the-door technique. *Journal of personality and social psychology*, 4(2), 195.

Goldenbeld, C. & Mesken, J. (2012). *Verkeersovertreders, achtergronden van gedrag en mogelijkheden voor beïnvloeding door voorlichting*. Leidschendam: SWOV. Retrieved from: <https://www.swov.nl/rapport/R-2012-15.pdf>

Goossens, F.X. & Hasselt van, N.E. (2015). *Strategische Verkenning Uitgaansdrugs 2015*. Trimbos instituut

Goossens, F.X., Frijns, T., Hasselt van, N.E. & Laar van, M.W. (2013). *Het Grote Uitgaansonderzoek 2013. Uitgaanspatronen, middelengebruik en risicogedrag onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen*. Trimbos Instituut

HEA (1993) *Peers in Partnership: HIV/AIDS Education with Young People in the Community*. Health Education Authority, London.

Houwing, S., Hagenzieker, M., Mathijssen, R., Bernhoft, I.M., Hels, T., Janstrup, K., Van der Linden, T., Legrand, S.-A. & Verstraete, A. (2011). Prevalence of alcohol and other psychoactive

substances in drivers in general traffic. Part 1: General results and part 2: Country reports: DRUID Driving Under the Influence of Drugs, Alcohol and Medicines, D2.2.3. Retrieved from: <http://www.druid-project.eu/>.

Houwing, S. (2011). GHB-gebruik onder ernstig gewonde autobestuurders opgenomen in het ziekenhuis. Leidschendam: SWOV. Retrieved from: <https://www.swov.nl/rapport/R-2011-14.pdf>

Jarvis, M. (1993) Peering into health. Youth Clubs, September, 26–28.

King, E. (1993) Safety in Numbers. London, Cassell.

Ministerie van IenM en DHD (2013). Geregistreerd aantal slachtoffers. Via Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), Den Haag.

Ministerie van IenM (2009). Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020. Juni 2009, Den Haag.

Nelis, H. & Sark, Y. van (2013). Puberbrein binnenstebuiten. Kosmos Uitgevers.

Noordman, W. (2013). Effectonderzoek Witte Waas 2013. (eigendom van TeamAlert)

Noordman, W. (2015). User Experience Witte Waas 2015. (eigendom van TeamAlert)

Noordman, W. (2015). Onderzoek naar implementatie-intenties. (eigendom van TeamAlert)

Pattiselanno, K. (2016). At your own risk: The importance of group dynamics and peer processes in adolescent peer groups for adolescents' involvement in risk behaviors. ICSdissertation, Groningen.

Peers, I. S., Ledwith, F. and Johnston, M. (1993) Community Youth Project HIV/AIDS. University of Manchester School of Education Report to the Health Education Authority.

Petersen, A. C. (1988). Adolescent development. *Annual Review of Psychology*, 39, 583-607

Perry, C. L. (1989) Prevention of alcohol use and abuse in adolescents: teachers versus peer led intervention. *Crisis*, 10, 52–61.

Perry, C. L. and Sieving, R. (1993) Peer Involvement in Global AIDS Prevention among Adolescents. University of Minnesota/World Health Organisation.

Rhodes, T. (1994) HIV outreach, peer education and community change: developments and dilemmas. *Health Education Journal*, 53, 92–99.

TeamAlert, Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), Trimbos Instituut (2014). Infosheet Drugs in het verkeer. Retrieved from: http://www.swov.nl/NL/Actueel/Infosheet_drugs_swov_trimbosteamalert2014.pdf

Turner, G. & Shepherd, J. (1999). A method in search of a theory: peer education and health promotion. *Health Educational Research*, Vol. 14, No. 2 p. 235-247.

Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. New York, NY: Macmillan.

Steinhart, K. & M. Blauw (2010). Veilig Verkeer Weetlat Jongeren. Veilig Verkeer Nederland, 35p.

SWOV (2012). SWOV-Factsheet Jonge beginnende automobilisten. Retrieved from:
https://www.rookiedongle.com/doc/Factsheet_Jonge_automobilisten.pdf

Vogels, N. & E. Croes (2013). Monitor drugsincidenten. Factsheet 2012. Trimbos Instituut, Utrecht.

Woodcock, A., Stenner, K. and Ingham, R. (1992) All these contraceptives, videos and that... Young people talking about school sex education. Health Education Research, 7, 517– 531.

Achtergrond

Deze commissie is in het leven geroepen door de Project Party Safely projectcommissie (de PPS PC; zie <http://projectpartysafely.nl>) als onderdeel van haar opdracht de publiek private samenwerking Celebrate Safe te borgen. De commissie voor het Hoeden van Effectieve Landelijke Preventie in het Nederlandse Uitgaansleven (commissie HELPNU; <http://projectpartysafely.nl/commissiehelpnu>) is een onafhankelijke commissie die rechtstreeks onder de PPS PC valt. De taak van de commissie HELPNU is om landelijke preventie-activiteiten ('interventies') in het Nederlandse uitgaansleven te beoordelen op kans van slagen. Deze taak dient twee doelen, die beiden het hoeden van effectieve landelijke preventie in het Nederlandse uitgaansleven betreffen. Het eerste doel is het hoeden van de kwaliteit van de interventies in het Nederlands uitgaansleven. Het tweede doel is het hoeden van de preventie zelf: deze waarborging van kwalitatief goede interventies laat zien dat de ontwikkeling van preventie activiteiten in het Nederlandse uitgaansleven serieus wordt genomen, en dat deze preventie activiteiten het op hun beurt verdienen serieus te worden genomen. Deze kwaliteitscontrole van interventies in het uitgaansleven rechtvaardigt dus het bestaansrecht van die preventie activiteiten.

De PPS PC neemt de beoordelingen van de commissie HELPNU mee in haar overwegingen als een organisatie een interventie bij de PPS PC indient met het verzoek het keurmerk Celebrate Safe Certified te verkrijgen. De beoordeling van een interventie als Kansrijk door de commissie HELPNU is een noodzakelijke (maar niet voldoende) voorwaarde om dit keurmerk te verkrijgen. Als een interventie Celebrate Safe Certified is, zal Celebrate Safe ernaar verwijzen op haar website en mag het Celebrate Safe logo op de interventiematerialen worden gebruikt.

Procedure en criteria

Interventies worden online ingediend door het formulier op <http://projectpartysafely/helpnu/indienen> in te vullen en te emailen naar helpnu@projectpartysafely.nl. Deze aanvraag wordt dan door de commissie besproken. Er zijn drie mogelijke uitkomsten:

- **Kansrijk.** Dit oordeel wordt geveld indien:
 - De interventie zich richt op gedrag dat in de betreffende doelgroep relevant is voor de problemen waar de interventie zich op richt;

- Door beïnvloeding van determinanten en beliefs waarvan het aannemelijk is dat ze dat gedrag voorspellen in de betreffende doelgroep;
 - Door theoretische methoden in te zetten waarvan het aannemelijk is dat ze die determinanten en beliefs kunnen beïnvloeden;
 - Die zijn vertaald naar praktische toepassingen op een wijze die passend is voor de betreffende doelgroep en in lijn is met wat bekend is uit de wetenschappelijke literatuur.
- **Onvoldoende Informatie.** De aanvraag wordt terug gestuurd met het verzoek meer informatie te leveren over één of meer van de beoordelingscriteria.
 - **Kansarm.** Dit oordeel wordt geveld indien:
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat in de relevante doelgroep, het gedrag waar de interventie zich op richt relevant is voor de problemen waar de interventie zich op richt; en/of als
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat de determinanten en beliefs die de interventie probeert te beïnvloeden inderdaad dat gedrag voorspellen in de betreffende doelgroep; en/of als
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat theoretische methoden worden ingezet die de betreffende determinanten en beliefs kunnen beïnvloeden; en/of als
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat deze methoden naar praktische toepassingen zijn vertaald op een wijze die past bij de betreffende doelgroep en die in lijn is met wat bekend is uit de wetenschappelijke literatuur.

Elke aanvraag en haar beoordeling (inclusief het voortraject, als er bijvoorbeeld meerdere rondes nodig zijn voordat voldoende informatie aanwezig is om tot een beoordeling te komen) worden online geplaatst op de site van de commissie HELPNU. Een link naar de beoordeling wordt vervolgens aan de indienende organisatie en aan de PPS PC gestuurd. De indienende organisatie kan naar deze beoordeling linken en als de interventie als Kansrijk is beoordeeld heeft de commissie het recht de ‘Kansrijke Interventie volgens de commissie HELPNU’ banner op haar site te plaatsen. Bovendien kan de indienende organisatie de PPS PC verzoeken deze interventie als “Celebrate Safe Certified” interventie te waarderen via certify@projectpartysafely.nl. Overigens raadt de commissie indienende organisaties aan van te voren contact op te nemen met de PPS PC om zeker te stellen dat de interventie, mits als kansrijk beoordeeld, het predikaat ‘Celebrate Safe Certified’ toegekend zal krijgen. Als een interventie Celebrate Safe Certified is, zal Celebrate Safe ernaar verwijzen op haar website en mag de organisatie het Celebrate Safe Certified logo op de interventiematerialen gebruiken.

Als een interventie ‘Celebrate Safe Certified’ is, betekent dat uitdrukkelijk *niet* dat andere interventies van de indienende organisatie ook automatisch ‘Celebrate Safe Certified’ zijn; of dat de organisatie zich mag presenteren als “onderdeel van Celebrate Safe” of iets dergelijks. Het predikaat “Celebrate Safe Certified” heeft uitsluitend betrekking op de gecertificeerde interventie, en organisaties mogen dit niet anders doen voorkomen. De indienende organisatie mag *wel* aan derden communiceren dat de betreffende interventie “Celebrate Safe Certified” is.

Tijdens het eerste jaar dat de commissie HELPNU actief is, zijn alle beoordelingen geldig tot 1 januari 2017. Voor 2017 wordt het beoordelingsformulier herzien. De commissie zal dan haar best doen om zo goed mogelijk te beoordelen of oude beoordelingen verlengd kunnen worden zonder dat herindiening nodig is. Zo nodig wordt extra informatie gevraagd aan de indienende organisaties.

Beoordelingskader en theoretische verdieping

De interventies worden beoordeeld volgens de inzichten op het gebied van gedragsveranderingswetenschap, een tak van de gezondheidspsychologie. Als ontwikkelaars gebruik maken van het Intervention Mapping protocol worden deze inzichten adequaat toegepast; maar ook zonder dat protocol kan dat. Inleidende bronnen over de gedragsveranderingswetenschap zijn gratis beschikbaar gesteld op <http://effectivebehaviorchange.com>. Het gedragsveranderingsmodel dat wordt toegepast veronderstelt het volgende.

- Problemen worden veroorzaakt door:
 - Menselijk gedrag
 - Omgevingsfactoren
- Omgevingsfactoren worden bepaald door mensen (omgevingsagenten); hetzij direct, hetzij via organisaties die door mensen worden bestuurd. Gedrag van omgevingsagenten kan dus tot verandering in omgevingsfactoren leiden.
- Gedrag van mensen wordt veroorzaakt door:
 - Persoonlijke determinanten
 - Omgevingsfactoren
- Persoonlijke determinanten zijn psychologische variabelen: theoretische constructen die zijn gedefinieerd als een bundeling van psychologische variabelen op een lager niveau, op basis van hun vergelijkbaarheid in aard of functionaliteit. Een aantal voorbeelden van veel onderzochte determinanten en de ‘lager niveau variabelen’ die ze bevatten zijn:
 - Attitude: deze variabele betreft de evaluatie van een bepaald gedrag. Hij bestaat uit psychologische variabelen die elk de waarschijnlijkheid van verschillende gevolgen van het gedrag representeren, gecombineerd met variabelen die elk de wenselijkheid van die gevolgen representeren. Deze ‘sub-determinanten’ worden in de literatuur ‘attitudinal beliefs’ genoemd. Recent wordt in de literatuur een tweede niveau tussen deze twee onderscheiden: volgens die theorie bestaat attitude uit ‘experiential attitude’ (dit betreft vooral affectieve cognities en ervaringen) en ‘instrumental attitude’ (dit betreft vooral doelgerichte cognities). Elk van deze twee sub-determinanten bevat dan weer beliefs: ‘experiential attitude’ bevat vooral beliefs die emoties betreffen (bijvoorbeeld: als ik een hoge dosis XTC gebruik, voel ik me fantastisch), en ‘instrumental attitude’ bevat vooral beliefs met betrekking tot het bereiken van doelen (bijvoorbeeld: als ik een hoge dosis XTC gebruik, maak ik makkelijker contact met anderen).
 - Subjectieve norm: deze variabele betreft de waargenomen sociale norm. Er worden weer twee sub-determinanten onderscheiden: descriptieve norm en injunctieve norm. De descriptieve norm bestaat uit sub-determinanten die elk het waargenomen gedrag

van relevante sociale referenten representeren (bijvoorbeeld: wat doen de andere in mijn vriendengroep?). De injunctieve norm bestaat uit sub-determinanten die elk de waargenomen goed- of afkeuring van relevante sociale referenten representeren (bijvoorbeeld: mijn partner keurt het af als ik onaanspreekbaar word omdat ik teveel onder invloed ben).

- Self-efficacy: deze variabele betreft het vertrouwen in het succesvol uitvoeren van een gegeven gedrag. Hij bestaat weer uit twee sub-determinanten: capaciteit en autonomie. Capaciteit drukt uit in welke mate iemand denkt het gedrag uit te kunnen voeren (bijvoorbeeld: ik kan makkelijk mijn XTC laten testen als ik wil). Autonomie drukt uit hoeveel controle iemand erover heeft of hij/zij het gedrag uitvoert (bijvoorbeeld: ik bepaal zelf hoe hooggedoseerd de XTC pillen zijn die ik gebruik).
- Persoonlijke determinanten kunnen worden beïnvloed door methoden voor gedragsverandering. Dit zijn manieren om psychologische processen te exploiteren, en deze kunnen zijn effectief als aan de voorwaarden voor toepassing wordt voldaan.
- Omdat deze methoden voor gedragsverandering inspelen op psychologische processen, kunnen ze op verschillende manieren in een interventie worden toegepast. Bij deze toepassing is het belangrijk dat die vertaling aansluit bij de doelgroep van de interventie en in lijn is met de wetenschappelijke stand van zaken.

Bij het aannemelijk maken van elk van deze aspecten zijn verschillende vormen van bewijsvoering aan te dragen. Deze zijn, aflopend gerangschikt op kwaliteit:

1. Geaggregeerde evidentie uit goed uitgevoerde meta-analyses of systematische reviews
2. Kwantitatieve evidentie van studies met een adequaat design en voldoende power
3. Kwalitatieve evidentie uit een kwalitatieve dataset die systematisch is geanalyseerd
4. Theoretische evidentie op basis van voorspellingen door gedegen psychologische theorieën
5. Anekdotale evidentie zoals uitspraken van experts in gedragsverandering/doelgroep
6. Gebrek aan evidentie, bijvoorbeeld opvattingen van de interventie-ontwikkelaars

Natuurlijk houdt de commissie er rekening mee dat de hoogste vormen van evidentie vaak niet beschikbaar zijn. Als onderbouwing voor de aanname dat club-eigenaren kunnen beslissen over de omgevingsfactor of kraanwater gratis wordt aangeboden zal bijvoorbeeld geen kwantitatieve evidentie worden verwacht.

Relatie met het Centrum Gezond Leven

De commissie HELP-NU staat los van de beoordelingscommissie van het Centrum Gezond Leven (CGL) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, en haar toetsing is minder grondig dan die van CGL. Interventies die zijn beoordeeld als Theoretisch Goed Onderbouwd door het CGL worden hoogstwaarschijnlijk door de commissie HELP-NU beoordeeld als Kansrijk.

Commissieleden

Tijdens het eerste jaar dat de commissie bestaat (2016) wordt deze gevormd door:

- Gerjo Kok (Universiteit Maastricht)
- Ferry Goossens (Trimbos Instituut)
- Gjal-Jorn Peters (Open Universiteit en Greater Good)

De projectcommissie Project Party Safely zal deze samenstelling heroverwegen voor 2017, of eerder indien nodig doordat er bijvoorbeeld veel meer interventies worden ingediend dan geplant.

Subject: RE: Indienen aanvraag HELPNU
From: Ferry Goossens <FGoossens@trimbos.nl>
Date: 2016-03-24 13:36
To: 'Merel Lankhorst' <Merel@teamalert.nl>, Gjalt-Jorn Peters <gjalt-jorn@greatergood.eu>, "helpnu@projectpartysafely.nl" <helpnu@projectpartysafely.nl>
CC: Judith Noijen <Judith.Noijen@jellinek.nl>

Hoi Merel,

Gjalt-Jorn is sneller dan de wind, zo blijkt maar weer J. Geloof dat je weer even aan het werk gezet bent, dus ik wacht de volgende versie vol verwachting af. (Heb besloten om volgende week woensdag en donderdag toch te gaan werken, dus laat het me dan gerust weten als je toch nog vragen hebt.)

Jullie allemaal ook alvast een fijne Pasen.

Met vriendelijke groet,
drs. Ferry Goossens
Wetenschappelijk medewerker B - Jongeren en Riskant Gedrag
T 030 29 71 141 M 06 40 14 06 61
www.trimbos.nl
Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: Merel Lankhorst [mailto:Merel@teamalert.nl]
Verzonden: donderdag 24 maart 2016 13:06
Aan: Gjalt-Jorn Peters <gjalt-jorn@greatergood.eu>; Ferry Goossens <FGoossens@trimbos.nl>; helpnu@projectpartysafely.nl
CC: Judith Noijen <Judith.Noijen@jellinek.nl>
Onderwerp: RE: Indienen aanvraag HELPNU

Hi Gjalt- Jorn,

Dank je voor je zeer uitgebreide email. Wij waren volledig in de veronderstelling dat we het goed ingevuld hadden, maar ik merk nu dat een heleboel dingen dus niet duidelijk genoeg waren. Dank je voor de extra informatie en wij gaan ernaar kijken of en hoe we hem anders in kunnen vullen. Gezien de hoeveelheid die aangepast moet worden verwacht ik hier niet meer voor eind maart op terug te kunnen komen.

Wel goed punt voor nadenken voor de commissie is denk ik dat het gehele formulier wat meer in 'jip en janneke taal' geschreven moet gaan worden. Want we zullen echt niet de enige zijn die moeite heeft met het invullen van het formulier. Ik verwacht namelijk dat andere partijen geen gedragswetenschapper in dienst hebben en zonder kennis van onderzoek is dit formulier naar mijn mening veel te lastig om in te vullen.

Jullie zien onze vernieuwde aanvraag verschijnen, mochten we er niet uitkomen dan contacten we je even om te sparren. Fijn paasweekend allemaal!

Met vriendelijke groet,

Merel Lankhorst
Projectmanager

Dé verkeersveiligheidsorganisatie voor en door jongeren

Stichting TeamAlert

Lijsterstraat 3-5
3514 TA Utrecht
www.teamalert.nl

T: +31 (0)30 2232 893
M: +31 (0)6 44 134 998
E: merel@teamalert.nl

Van: Gjalt-Jorn Peters [<mailto:gjalt-jorn@greatergood.eu>]
Verzonden: donderdag 24 maart 2016 11:37
Aan: Merel Lankhorst <Merel@teamalert.nl>; Ferry Goossens <FGoossens@trimbos.nl>;
helpnu@projectpartysafely.nl
CC: Judith Noijen <Judith.Noijen@jellinek.nl>
Onderwerp: Re: Indienen aanvraag HELPNU

Beste Merel,

Ik heb het formulier alvast even bekeken. Goed dat jullie de vragen zo uitgebreid hebben beantwoord!

Voor ons ook heel leerzaam. Zo vroeg het formulier nog niet naar bronnen, en lijken jullie een paar vragen niet goed te interpreteren, waardoor we niet goed kunnen beoordelen. Dus ik dacht, ik mail gelijk even zodat jullie er nog even naar kunnen kijken voordat het 'officieel' de commissie in gaat.

De subgedragingen (performance objectives) die jullie noemen zijn geen subgedragingen; dat wil zeggen, de eerste wel, maar waarschijnlijk niet een subgedraging waar je je op wil richten; het is immers geen interventie om middelengebruik tegen te gaan. In plaats daarvan (ik roep maar wat) is een subgedraging dat jongeren, die moeten rijden, dan middelen weigeren als ze worden aangeboden. Een interventie die zich rijden onder invloed richt, moet zich denk ik onder andere richten op de determinanten van dat subgedrag. De tweede, 'onervarenheid', is geen gedrag; het is een mogelijke waarde van een determinant (rij-ervaring). Overschatting van de rijvaardigheid is ook een determinant. Het enige subgedrag dat jullie nu noemen als subgedrag van jullie doelgedrag (autorijden onder invloed) is 'middelengebruik', en er zijn veel meer subgedragingen die een rol spelen (zoals weigeren van middelen als je bobt etc; een bob kiezen; etc etc).

Jullie noemen ook maar 4 determinanten, waaronder kennis (kennis is relatief onbelangrijk als voorspeller van gedrag) en een gedraging (neiging om risico's te nemen). Gebrek aan negatieve houding heet meestal 'attitude'; als je methoden voor gedragsverandering zoekt om attitude te beïnvloeden, vind je waarschijnlijk meer dan als je zoekt naar methoden om 'gebrek aan negatieve houding' te beïnvloeden :-). Meestal heeft gedrag er meer; en jullie missen self-efficacy, wat van de drie grote determinanten (attitude, subjectieve norm, en self-efficacy) een van de belangrijkste, en consistent belangrijke, determinanten is. Weten jullie zeker dat self-efficacy bij dit gedrag geen rol speelt?

Bij de methoden die jullie bespreken wordt niet verwezen naar methodes die ik ken, en het wordt me niet duidelijk waarom die zouden werken in dit geval, om de specifieke determinanten te beïnvloeden die jullie willen beïnvloeden. Jullie hebben de relevante beliefs ook niet genoemd; dat maakt het lastig om te zien hoe die methoden zich op die beliefs richten. Kunnen jullie dat wat explicieter kunnen uitleggen? Ik ken bijvoorbeeld geen evidentie dat 'foot in the door' kan leiden tot veranderingen in een van de vier determinanten die jullie noemen (voor zover ik weet is het meer een truukje om mensen in één enkele instantie te proberen te overtuigen een gedrag eenmalig uit te voeren; ik heb nog nooit evidentie gezien dat foot in the door kan worden gebruikt om ook echt gedragsverandering te bewerkstelligen. Ik ben dus heel benieuwd naar hoe dit precies bij jullie werkt!).

Verder lijken jullie parameters verkeerd te interpreteren. Parameters zijn voorwaarden onder welke de gehanteerde methoden voor gedragsverandering effectief zijn. Bij het stellen van doelen is bijvoorbeeld belangrijk dat die doelen uitdagend maar bereikbaar zijn; bij het gebruiken van rolmodellen (modeling) is het belangrijk dat mensen zich kunnen identificeren met het model (e.g. nooit celebrities gebruiken als rolmodel), dat soort dingen.

Ik realiseer me nu dat ik er impliciet vanuit ben gegaan dat deze termen (performance objectives, parameters van methode, etc) overal hetzelfde waren, wat natuurlijk stom was. Dus, ik heb wat bronnen gegeven zodat jullie die definities kunnen opzoeken, en je beschrijving kunnen aanpassen.

Tot slot noemen jullie als evidentie voor de determinanten een studie uit 2013; zouden jullie die mee kunnen sturen?

Kortom, het ontbrak het formulier nog aan wat belangrijke aanwijzingen, waarvoor mijn excuses. Ik heb het formulier nu aangepast, zodat bij het begin expliciet waar mensen die niet al bekend zijn met de gebruikte termen er meer over kunnen leren:

Als in het formulier wordt verwezen naar onderzoek als evidentie voor een bepaald verband, voeg dan een hyperlink naar dat onderzoek toe, of stuur een PDF mee als het formulier wordt ingediend.

Niet bekend met bepaald jargon in dit formulier, zoals performance objectives, determinanten, beliefs, methoden voor gedragsverandering, parameters van die methoden, of toepassingen? De definities van deze concepten worden gegeven in [dit artikel](#), en het is handig om eerst de eerste twee artikelen op <http://effectivebehaviorchange.com> te lezen, en [dit model](#) erbij te houden om het overzicht te behouden. Voor nog meer achtergrondinformatie kan het handig zijn om het [Intervention Mapping boek](#) te bestellen; dat geeft een gedegen inleiding in het ontwerpen, analyseren, evalueren en implementeren van gedragsveranderingsinterventies.

Als concreet voorbeeld en/of inspiratie kan de beschrijving van het succesvolle Lang [Leve de Liefde](#) worden geraadpleegd. Vooral de [bijlage](#) met uitleg van de determinanten, beliefs, en methoden kan inzichtelijk zijn. Verder is het natuurlijk verstandig om het [Beoordelingskader en theoretische verdieping](#) en de [Procedure en criteria](#) te bestuderen voordat wordt gestart met het invullen van het formulier.

Ik hoop dat jullie hier wat mee kunnen, en dat ik het feit, dat ik was vergeten om te anticiperen op onbekendheid met dit jargon, weer een beetje heb goedge maakt door gelijk even naar jullie aanvraag te kijken en aan te geven wat niet duidelijk is!

Dan kunnen we een volgende versie hopelijk soepel beoordelen :-)

En veel succes en plezier (je weet het nooit :-)) met nog wat aanpassen, en alvast bedankt daarvoor natuurlijk!

Met vriendelijke groet,

Gjalt-Jorn

Greater Good online
behavior change
intervention
development
research
training
Gjalt-Jorn Peters

[Maastricht | KvK: 53643127 | Bank: NL14INGB0004287750 | BTW: 110003895B01]

On 2016-03-24 09:07, Merel Lankhorst wrote:

Hi Gjalt-Jorn,

Nee dan willen we het officieel laten indienen bij de commissie J.

Met vriendelijke groet,

Merel Lankhorst
Projectmanager

Dé verkeersveiligheidsorganisatie voor en door jongeren

Stichting TeamAlert

Lijsterstraat 3-5
3514 TA Utrecht
www.teamalert.nl

T: +31 (0)30 2232 893
M: +31 (0)6 44 134 998
E: merel@teamalert.nl

Van: Gjalt-Jorn Peters [<mailto:gjalt-jorn@greatergood.eu>]

Verzonden: woensdag 23 maart 2016 16:36

Aan: Merel Lankhorst <Merel@teamalert.nl>; Ferry Goossens <FGoossens@trimbos.nl>; helpnu@projectpartysafely.nl

CC: Judith Noijen <Judith.Noijen@jellinek.nl>

Onderwerp: Re: Indienen aanvraag HELPNU

Beste Merel,

Goed dat jullie zo ver zijn!

Even voor mijn beeld: is dit 'officiële indiening', als in, wil je het formulier bij deze laten beoordelen door de commissie, of wil je eerst graag wat feedback van Ferry?

Alvast bedankt,

Gjalt-Jorn

Greater Good online
behavior change
intervention
development
research
training

Gjalt-Jorn

Peters

[Maastricht | KvK: 53643127 | Bank: NL14INGB0004287750 | BTW: 110003895B01]

On 2016-03-23 14:15, Merel Lankhorst wrote:

Hi Ferry,

Alles goed? Ben je al aan het toewerken naar je vakantie?
Willemijn en ik hebben deze week hard gewerkt aan het invullen van het HELPNU aanvraagformulier zodat je hem nog voor je vakantie binnen hebt sowieso. Het document zit in de bijlage. Ik ben benieuwd wat je ervan vindt en of je nog op- of aanmerkingen hebt. Wanneer kunnen we een reactie erop verwachten?

@Judith. TKG

Met vriendelijke groet,

Merel Lankhorst
Projectmanager

Dé verkeersveiligheidsorganisatie voor en door jongeren

Stichting TeamAlert

Lijsterstraat 3-5

3514 TA Utrecht

www.teamalert.nl

T: +31 (0)30 2232 893

M: [+31 \(0\)6 44 134 998](tel:+31644134998)

E: merel@teamalert.nl

commissie
HELPNU

commissie
voor het
Hoeden van Effectieve Landelijke Preventie
in het
Nederlandse Uitgaansleven

[versie 1.0 beta - 2016-02-29, Gjalt-Jorn Peters, Ferry Goossens & Gerjo Kok]

Inhoudsopgave

[Het aanvraagformulier](#)

[Achtergrond](#)

[Procedure en criteria](#)

[Beoordelingskader en theoretische verdieping](#)

[Relatie met het Centrum Gezond Leven](#)

[Commissieleden](#)

Het aanvraagformulier

Dit formulier kan worden gekopieerd naar de eigen Google Drive via “Make a Copy” in het “File” menu, “Maak een Kopie” in het “Bestand” menu, of [deze link](#). Het formulier kan ook worden gedownload via “Download As” in het “File” menu, of “Downloaden Als” in het “Bestand” menu. De lettertypen die in dit formulier worden gebruikt zijn Alegreya en Shanti. Beiden zijn open source en [gratis te downloaden](#) (klik op het knopje met het pijltje rechtsboven, en download de fonts bijvoorbeeld als ZIP archief). Het formulier kan alleen als PDF, samen met eventuele bijlagen, worden ingediend via helpnu@projectpartysafely.nl.

Basisinformatie	
Organisatie:	TeamAlert
Contactpersoon: naam:	Merel Lankhorst
email:	merel@teamalert.nl
telefoon:	030-2232 893
Interventie: naam:	Witte Waas
beschrijving:	Voorlichtingsmedewerkers van TeamAlert gaan op festivals in gesprek met jongeren over de gevaren van drugs (in combinatie met alcohol) in het verkeer.
Doel van de interventie	
Op welke doelgroep richt de interventie zich?	Primaire doelgroep: Festivalsbezoekers in de leeftijd van 18 tot en met 24 jaar Secundaire doelgroep: Festivalsbezoekers in de leeftijd van 16 tot en met 18 en 24 tot en met 29 jaar.
Op welk probleem of problemen richt de interventie zich?	Jongeren nemen een belangrijk deel van het aantal verkeersongevallen voor hun rekening. Hoewel de Nederlandse bevolking slechts voor 9% uit jongeren in de leeftijdscategorie 18 tot en met 24 jaar bestaat, vertegenwoordigt deze groep 18% van alle verkeersgewonden en 12,5% van alle verkeersdoden in Nederland (IenM en DHD, via SWOV, 2013 en CBS en Rijkswaterstaat, 2013). Voornamelijk cannabis, cocaïne en XTC komen voor in het Nederlandse verkeer. De groep bestuurders die onder invloed van verdovende middelen rijdt, is dan ook één van de aandachtsgroepen gedefinieerd in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020 (IenM, 2009). Verreweg de

	meeste gezondheidsincidenten als gevolg van drugs vinden plaats bij jongvolwassenen (Vogels en Kroes, 2013).
Welke evidentie is er dat dat probleem in die doelgroep bestaat?	<p>Uit onderzoek van het Trimbos-instituut (2014) onder uitgaande jongeren in de leeftijd 15 tot en met 35 jaar blijkt dat 27% van de uitgaande jongeren het afgelopen jaar na een uitgaansavond wel eens onder invloed van alcohol en/of drugs auto heeft gereden. Met name mannen die vaak naar festivals gaan, stappen onder invloed van drugs (veelal XTC) achter het stuur. Gezien het hoge gebruik van XTC op festivals is het niet verrassend dat deze drug ook vaak voorkomt onder uitgaande jongeren die zich in het verkeer begeven. Bijna 10% van de uitgaande jongeren die in 2014 een festival heeft bezocht, heeft in deze periode XTC gebruikt. Onder uitgaande jongeren die het afgelopen jaar een paar keer per maand een feest of festival hebben bezocht is dit ruim 78% (Trimbos-instituut, 2014).</p> <p>Dat juist partybezoekers vaak onder invloed rijden, vaker dan disco- en kroegbezoekers, heeft er ook mee te maken dat party's en festivals vaak op buitenlocaties plaatsvinden en publiek trekken vanuit een groot gebied. De mogelijkheid om per openbaar vervoer, per fiets of lopend naar huis te gaan is dan minder vaak aanwezig dan bij clubs die zich in de stad bevinden (Trimbos-instituut, SWOV en TeamAlert, 2014).</p> <p>Tussen 2007 en 2009 bleek ongeveer 2,8% van de automobilisten in Nederland aan het verkeer deel te nemen terwijl er in hun lichaam sporen van drugs aanwezig zijn. Het ging hierbij vooral om cannabis, gevolgd door cocaïne. Bij een vijfde van de automobilisten die positief waren voor drugs, werden meerdere drugs of drugs in combinatie met alcohol aangetroffen. Dat waren vooral mannen tussen de 18 en 35 jaar. Onder automobilisten van 18-24 jaar werden naar verhouding het vaakst sporen van drugsgebruik aangetroffen (Houwing e.a., 2011)</p>
Richt de interventie zich op het beïnvloeden van gedrag van de doelgroep, omgevingsfactoren van de doelgroep, of beiden?	☒ Gedrag van de doelgroep ☐ De omgeving van de doelgroep (zet vinkjes door ☐ en ☒ te copy-pasten)
Onderbouwing gedrag van de doelgroep (alleen invullen als de interventie zich richt op gedrag van de doelgroep)	
Op welk gedrag of gedragingen van de doelgroep richt deze interventie zich?	De interventie richt zich op het volgende gedrag: <ul style="list-style-type: none"> - Auto rijden onder invloed van drugs (eventueel in combinatie met alcohol).
Welke evidentie is er dat dat gedrag een rol speelt met betrekking tot het relevante	Uit onderzoek blijkt dat met drugs (mogelijk in combinatie met alcohol) op autorijden een verhoogd risico oplevert om verkeersslachtoffer te worden. Hoewel alcohol de meest

<p>probleem?</p>	<p>voorkomende psychoactieve stof is onder ernstig gewonde en omgekomen automobilisten, moet het aantal verkeersslachtoffers gerelateerd aan drugs niet onderschat worden. Een analyse van bloedmonsters van ernstig gewonde automobilisten in drie Nederlandse ziekenhuizen vond bij ongeveer 10% sporen van drugs (Houwing, 2011) Er zijn verschillende soorten drugs en die hebben elk hun eigen effecten op de rijvaardigheid. Rijden onder invloed van drugs leidt voor iedere soort drugs tot grotere risico's op verkeersongevallen. Vooral gebruik van amfetamines en combinatiegebruik, helemaal als het gaat om alcohol en drugs, leidt tot grote risico's. Vermoedelijk zijn ook de risico's van GHB in het verkeer groot (Trimbos-instituut, SWOV en TeamAlert, 2014)</p>
<p>Uit welke subgedragingen (performance objectives) bestaat het gedrag?</p>	<p>Het gedrag bestaat uit de subgedragingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drugsgebruik - Onervarenheid als beginnende automobilist / overschatting van de eigen rijvaardigheid
<p>Welke evidentie is er dat het gedrag bestaat uit deze subgedragingen?</p>	<p><u>Drugsgebruik</u>: onder de doelgroep jonge festivalbezoekers (18-24 jaar) wordt regelmatig drugs gebruikt. Het Trimbos-instituut schrijft in de Strategische Verkenning Uitgaansdrugs 2015: het gebruik van uitgaansdrugs onder (uitgaande) jongeren tussen +/- 16 en 24 jaar lijkt momenteel relatief hoog te liggen in Nederland. Er lijkt de laatste jaren sprake te zijn van een stijging en het gebruik kent mogelijk net als aan het eind van de jaren negentig een piek. Onderzoeken onder uitgaande jongeren en studenten laten zien dat het gebruik van ecstasy en andere uitgaansdrugs veel voorkomt onder deze groepen. Zo laat het Grote Uitgaansonderzoek van het Trimbos-instituut uit 2013 zien dat het recente (laatste jaar) gebruik van ecstasy onder frequente party- en clubbezoekers rond de 60% lag. Ook de gesprekken die in het kader van deze verkenning werden gevoerd met zowel jongeren als experts geven aanwijzing dat het gebruik van uitgaansdrugs onder (uitgaande) jongeren momenteel hoger en meer mainstream is dan voorgaande jaren. Er zou volgens hen sprake zijn van een "normalisering" van het gebruik van uitgaansdrugs in het algemeen en van ecstasy in het bijzonder. Echter, cijfers die een landelijke stijging van het gebruik van uitgaansdrugs kunnen onderschrijven zijn momenteel niet beschikbaar.</p> <p><u>Onervarenheid als beginnende automobilist / overschatting van de eigen rijvaardigheid</u>: SWOV schrijft in haar factsheet "Jonge beginnende automobilisten (2012)": jonge beginnende automobilisten (18-24 jaar) hebben in Nederland een ruim vijf keer zo groot ongevalsrisico als ervaren bestuurders (30-59 jaar). Het risico van jonge mannen is zelfs ruim zeven keer zo groot. De hoofdoorzaken hiervan zijn een gebrek aan rijervaring en het risicogedrag dat kenmerkend is voor jongeren en jongvolwassenen. De hersenen zijn pas volgroeid rond het 25e levensjaar. Het deel van de hersenen dat verantwoordelijk is voor de planning en de regulatie van sociaal gedrag (het controlesysteem) is als laatste volledig uitontwikkeld. Dit deel van de hersenen zorgt er onder andere voor dat we eerst even denken voordat we wat doen. In tegenstelling tot het controlesysteem, is het deel van de hersenen dat betrokken is bij</p>

	<p>emotie, motivatie, beloning en bevrediging van behoeften, het zogenoemde limbische systeem, wel al vroeg volwassen, onder invloed van de puberteitshormonen. Door deze asynchrone ontwikkeling zijn adolescenten en jongvolwassenen meer dan gemiddeld geneigd om risico's te nemen, zijn ze gevoelig voor groepsdruk en hebben ze een sterke voorkeur voor directe beloning. Direct na het behalen van het rijbewijs kunnen beginners nog weinig routinetaken uitvoeren zonder erbij te hoeven nadenken. Dit maakt de uitvoering van de rijtaak foutgevoelig. De meeste ongevallen waarbij jonge beginnende automobilisten betrokken zijn, zijn echter niet het gevolg van een nog gebrekkige voertuigbeheersing, maar van een gebrek aan hogere ordevaardigheden zoals gevaarherkenning en kalibratie. Jonge beginnende automobilisten weten nog niet goed te voorspellen hoe verkeerssituaties zich kunnen ontwikkelen en kunnen daardoor verborgen gevaren minder goed opsporen dan ervaren automobilisten. Ook weten ze de risico's vaak nog niet goed in te schatten en hebben ze moeite om hun eigen vaardigheden goed te beoordelen. Hierdoor kunnen zij de risico's die ze aangaan in het verkeer nog niet goed in balans brengen met hun eigen vaardigheden (SWOV, 2012).</p>
<p>Wat zijn de determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) van dit gedrag of deze gedragingen?</p>	<p>De determinanten achter het gedrag (met drugs op achter het stuur) kunnen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebrek aan kennis - Gebrek aan negatieve houding ten aanzien van de combinatie drugs en autorijden - Neiging om risico's te nemen - Gevoeligheid voor groepsdruk / sociale norm
<p>Welke evidentie is er dat die determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) een rol spelen bij dit gedrag of deze gedragingen? Komt die evidentie uit de doelgroep?</p>	<p><u>Kennis en houding:</u> Uit gesprekken met de doelgroep komt naar voren dat de juiste kennis met betrekking tot drugsgebruik achter het stuur niet altijd aanwezig is. Uit onderzoek van TeamAlert onder de doelgroep (Noordman, 2013) blijkt dat een kwart van de jongeren niet weet dat rijden onder invloed van drugs strafbaar is. Ook weet een kwart van hen niet dat je verplicht bent een bloed- of urine test af te laten nemen wanneer de politie je verdenkt van rijden onder invloed van drugs. Uit gesprekken die TeamAlert heeft gevoerd met jongeren en jongerenwerkers eind 2015 blijkt daarnaast dat de doelgroep zich niet altijd bewust is van de gevaren van drugsgebruik achter het stuur. Zo heerst bijvoorbeeld de mythe dat autorijden na blowen niet zo gevaarlijk is (rustiger rijden als je stoned bent, beter opletten omdat je bewust bent van tragere reacties). Mede door een gebrek aan kennis, heeft een deel van deze doelgroep geen negatieve houding ten aanzien van drugsgebruik achter het stuur. Ondanks de algemene norm dat rijden onder invloed van drugs niet acceptabel is, lijkt die norm onder bezoekers van festivals minder sterk te worden gedragen.</p> <p><u>Groepsdruk/ sociale norm / risico's nemen:</u> De hersenen zijn pas volgroeid rond het 25e levensjaar. Het deel van de hersenen dat verantwoordelijk is voor de planning en de regulatie van sociaal gedrag (het controlesysteem) is als laatste volledig uitontwikkeld. Dit deel van de hersenen zorgt er onder andere voor dat we eerst even denken voordat we wat doen. In</p>

	<p>tegenstelling tot het controlesysteem, is het deel van de hersenen dat betrokken is bij emotie, motivatie, beloning en bevrediging van behoeften, het zogenoemde limbische systeem, wel al vroeg volwassen, onder invloed van de puberteitshormonen. Door deze asynchrone ontwikkeling zijn adolescenten en jongvolwassenen meer dan gemiddeld geneigd om risico's te nemen, zijn ze gevoelig voor groepsdruk en hebben ze een sterke voorkeur voor directe beloning (SWOV, 2012). Dit kan er toe leiden dat jonge automobilisten er voor kiezen achter het stuur te kruipen, ondanks dat zij onder invloed zijn van drugs.</p>
--	--

Onderbouwing omgevingsfactoren van de doelgroep
(alleen invullen als de interventie zich richt op de omgeving van de doelgroep)

Op welke omgevingsfactor of -factoren van de doelgroep richt deze interventie zich?	
Welke evidentie is er dat die omgevingsfactor(en) een rol speelt of spelen met betrekking tot het relevante probleem?	
Op welke omgevingsagent(en), en op welk gedrag of welke gedragingen van deze omgevingsagent(en), richt de interventie zich?	
Welke evidentie is er dat die omgevingsagent(en) kunnen beslissen over die omgevingsfactor(en), en dat het genoemde gedrag (of de genoemde gedragingen) bepalend zijn voor die beslissing?	
Wat zijn de determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) van dit gedrag of deze gedragingen?	
Welke evidentie is er dat die determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) een rol spelen bij dit gedrag of deze gedragingen?	

Onderbouwing werkzame principes (methoden en toepassingen)

Welke methode of	Binnen de Witte Waas wordt ingespeeld op de determinanten
------------------	---

<p>methoden worden ingezet om die determinanten (en sub-determinanten, bijvoorbeeld beliefs) te beïnvloeden?</p>	<p>kennis en houding (waaronder de sociale norm in de vriendengroep). Hiervoor worden de volgende methoden ingezet:</p> <p>Voorlichtingsmedewerkers houden een gesprek met de festivalbezoekers. Hierdoor wordt gewerkt aan de doelen: kennis en houding Methode: Bij de Bubble Booth krijgen de jongeren voordat een gesprek met hen wordt aangegaan kauwgom uitgedeeld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het foot-in-the-door principe: de festivalbezoekers stemmen eerst toe om op kauwgom te kauwen (klein verzoek), vervolgens stemmen ze ook toe wanneer de voorlichtingsmedewerkers hen om iets groters vragen: een gesprek en de belofte om veilig thuis te komen. Het wederkerigheidsprincipe is hier ook van toepassing: jongeren krijgen een cadeautje (kauwgom), hierdoor voelen ze zich verplicht iets terug te doen: een gesprek en de belofte om veilig thuis te komen. In het gesprek wordt tevens ingespeeld op de sociale norm in de vriendengroep.</p> <p>Op de foto. Met de foto wordt gewerkt aan het doel: houding Methode: In ruil voor de kauwgom zijn de festivalgangers het gesprek aangegaan over drugs in het verkeer en doen zij de belofte om veilig thuis te komen na het festival (foot-in-the-door principe en wederkerigheidsprincipe). Deze belofte om veilig thuis te komen wordt positief bekrachtigd doordat de jongeren kauwgomballen blazend op de foto gaan. Op de foto staat het beeldmerk van de Witte Waas en slogan. Als reminder aan hun deelname ontvangen de festivalbezoekers een fotokaartje met daarop de link waar zij hun foto kunnen terugvinden.</p> <p>Herhaling van de boodschap Doelen: kennis en houding Methode: Door de boodschap van de Witte Waascampagne op verschillende manieren te herhalen wordt deze in het geheugen verankerd en wordt bewustwording gecreëerd. Het herhaaldelijk in contact komen met de boodschap heeft een positieve invloed op de kennis van de jongeren en de houding die zij hebben over de combinatie drugs in het verkeer. De boodschap wordt herhaald door de Witte Waas posters die op de uitvoeringslocatie hangen, door de slogan op de foto's die zijn gemaakt, het fotokaartje en op het scherm waar foto's van bellenblazende jongeren worden vertoond. Bij de Bubble Booth werkt het scherm waarop foto's worden vertoond tevens als reminder aan de gemaaktebelofte en om de boodschap van de campagne breder te verspreiden. Doel hiervan is het neerzetten van een positieve sociale norm richting drugs- en alcoholvrij rijden. Dit gebeurt door middel van sociale bekrachtiging: festivalgangers zien dat een groot aantal jongeren vergelijkbaar met henzelf (op de foto) staan voor een drugs- en alcoholvrije verkeersdeelname. De kans is hierdoor groter dat zij deze norm ook eigen zullen maken</p>
<p>Wat zijn voor elke methode de parameters voor effectiviteit?</p>	<p>Gesprek met festivalbezoekers, parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bezoekers hebben (na het gesprek) de juiste kennis over drugs en autorijden. Zij kennen de gevaren en wet en regelgeving. - Festivalbezoekers hebben een negatieve attitude ten aanzien van de combinatie drugs (in combinatie met alcohol) en autorijden (gewenste sociale norm) <p>Op de foto, parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Festivalbezoekers hebben een negatieve attitude ten aanzien van de combinatie drugs (in combinatie met alcohol) en autorijden. <p>Herhaling van de boodschap:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - De bezoekers hebben (na het gesprek) de juiste kennis over drugs en autorijden. Zij kennen de gevaren en wet en regelgeving. - Festivalbezoekers hebben een negatieve attitude ten aanzien van de combinatie drugs (in combinatie met alcohol) en autorijden (gewenste sociale norm)
Welke evidentie is er dat die methode(n) die determinanten kunnen beïnvloeden?	Er worden verschillende gedragsbeïnvloedingsmechanismen ingezet om de kennis en houding van de festivalbezoekers te beïnvloeden. Van deze methoden (foot-in-the-door techniek, wederkerigheidsprincipe, positief belonen) is uit onderzoek naar voren gekomen dat dit geschikte middelen kunnen zijn om effectief gedrag te beïnvloeden. Dit is in de context van met drugs op achter het stuur onder de doelgroep festivalbezoekers echter niet onderzocht.
Hoe zijn die methoden vertaald naar praktische toepassingen?	Zie boven bij omschrijving methoden.
Hoe zijn de parameters voor effectiviteit van elk van de methoden gewaarborgd in de uiteindelijke toepassingen?	De verschillen methoden van het project worden specifiek ingezet om deze parameters te beïnvloeden (bijv. gesprek voor kennisverhoging en houding, op de foto voor houding en herhaling van de boodschap voor kennisverhoging en houding). Zie ook boven bij omschrijving methoden.
Hoe is gewaarborgd dat de uiteindelijke toepassingen aansluiten bij de doelgroep?	De vorm van het project is getoetst onder de doelgroep. De doelgroep is betrokken geweest bij de ontwikkeling van het project. Tevens wordt ieder jaar een user experience onderzoek uitgevoerd onder de doelgroep, waar de ervaringen van de doelgroep met het project worden getoetst.

Extra informatie en licentie

Is er nog extra informatie voor de commissie?	
Licentie: (dit formulier wordt integraal gepubliceerd volgens deze licentie)	Op de informatie in deze PDF is de volgende licentie van toepassing: ☒ CC-BY-NC-ND 4.0 ☐ Anders, namelijk:

Ondertekening

Is dit formulier een uitputtende beschrijving van de interventie?	☐ Ik verklaar dat dit formulier een uitputtende beschrijving van de interventie bevat. Als deze interventie als 'Kansrijk' wordt beoordeeld, worden in het kader van deze interventie geen activiteiten ontplooid die niet in dit formulier zijn beschreven.
Naam:	Merel Lankhorst & Willemijn Noordman
Datum:	23-3-2016
Handtekening:	

<p>Als het formulier is ingevuld, maak dan van dit formulier en eventuele bijlagen een PDF en dien die in via helpnu@projectpartysafely.nl. Houd er rekening mee dat de ingediende PDF (en de beoordeling) zullen worden gepubliceerd op http://projectpartysafely.nl/helpnu/beoordelingen.</p>	

Achtergrond

Deze commissie is in het leven geroepen door de Project Party Safely projectcommissie (de PPS PC; zie <http://projectpartysafely.nl>) als onderdeel van haar opdracht de publiek private samenwerking Celebrate Safe te borgen. De commissie voor het Hoeden van Effectieve Landelijke Preventie in het Nederlandse Uitgaansleven (commissie HELPNU; <http://projectpartysafely.nl/commissiehelpnu>) is een onafhankelijke commissie die rechtstreeks onder de PPS PC valt. De taak van de commissie HELPNU is om landelijke preventie-activiteiten ('interventies') in het Nederlandse uitgaansleven te beoordelen op kans van slagen. Deze taak dient twee doelen, die beiden het hoeden van effectieve landelijke preventie in het Nederlandse uitgaansleven betreffen. Het eerste doel is het hoeden van de kwaliteit van de interventies in het Nederlands uitgaansleven. Het tweede doel is het hoeden van de preventie zelf: deze waarborging van kwalitatief goede interventies laat zien dat de ontwikkeling van preventie activiteiten in het Nederlandse uitgaansleven serieus wordt genomen, en dat deze preventie activiteiten het op hun beurt verdienen serieus te worden genomen. Deze kwaliteitscontrole van interventies in het uitgaansleven rechtvaardigt dus het bestaansrecht van die preventie activiteiten.

De PPS PC neemt de beoordelingen van de commissie HELPNU mee in haar overwegingen als een organisatie een interventie bij de PPS PC indient met het verzoek het keurmerk Celebrate Safe Certified te verkrijgen. De beoordeling van een interventie als Kansrijk door de commissie HELPNU is een noodzakelijke (maar niet voldoende) voorwaarde om dit keurmerk te verkrijgen. Als een interventie Celebrate Safe Certified is, zal Celebrate Safe ernaar verwijzen op haar website en mag het Celebrate Safe logo op de interventiematerialen worden gebruikt.

Procedure en criteria

Interventies worden online ingediend door het formulier op <http://projectpartysafely/helpnu/indienen> in te vullen en te emailen naar helpnu@projectpartysafely.nl. Deze aanvraag wordt dan door de commissie besproken. Er zijn drie mogelijke uitkomsten:

- **Kansrijk.** Dit oordeel wordt geveld indien:
 - De interventie zich richt op gedrag dat in de betreffende doelgroep relevant is voor de problemen waar de interventie zich op richt;

- Door beïnvloeding van determinanten en beliefs waarvan het aannemelijk is dat ze dat gedrag voorspellen in de betreffende doelgroep;
- Door theoretische methoden in te zetten waarvan het aannemelijk is dat ze die determinanten en beliefs kunnen beïnvloeden;
- Die zijn vertaald naar praktische toepassingen op een wijze die passend is voor de betreffende doelgroep en in lijn is met wat bekend is uit de wetenschappelijke literatuur.
- **Onvoldoende Informatie.** De aanvraag wordt terug gestuurd met het verzoek meer informatie te leveren over één of meer van de beoordelingscriteria.
- **Kansarm.** Dit oordeel wordt gevelnd indien:
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat in de relevante doelgroep, het gedrag waar de interventie zich op richt relevant is voor de problemen waar de interventie zich op richt; en/of als
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat de determinanten en beliefs die de interventie probeert te beïnvloeden inderdaad dat gedrag voorspellen in de betreffende doelgroep; en/of als
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat theoretische methoden worden ingezet die de betreffende determinanten en beliefs kunnen beïnvloeden; en/of als
 - de indienende organisatie onvoldoende aannemelijk kan maken dat deze methoden naar praktische toepassingen zijn vertaald op een wijze die past bij de betreffende doelgroep en die in lijn is met wat bekend is uit de wetenschappelijke literatuur.

Elke aanvraag en haar beoordeling (inclusief het voortraject, als er bijvoorbeeld meerdere rondes nodig zijn voordat voldoende informatie aanwezig is om tot een beoordeling te komen) worden online geplaatst op de site van de commissie HELPNU. Een link naar de beoordeling wordt vervolgens aan de indienende organisatie en aan de PPS PC gestuurd. De indienende organisatie kan naar deze beoordeling linken en als de interventie als Kansrijk is beoordeeld heeft de commissie het recht de ‘Kansrijke Interventie volgens de commissie HELPNU’ banner op haar site te plaatsen. Bovendien kan de indienende organisatie de PPS PC verzoeken deze interventie als “Celebrate Safe Certified” interventie te waarderen via certify@projectpartysafely.nl. Overigens raadt de commissie indienende organisaties aan van te voren contact op te nemen met de PPS PC om zeker te stellen dat de interventie, mits als kansrijk beoordeeld, het predikaat ‘Celebrate Safe Certified’ toegekend zal krijgen. Als een interventie Celebrate Safe Certified is, zal Celebrate Safe ernaar verwijzen op haar website en mag de organisatie het Celebrate Safe Certified logo op de interventiematerialen gebruiken.

Als een interventie ‘Celebrate Safe Certified’ is, betekent dat uitdrukkelijk *niet* dat andere interventies van de indienende organisatie ook automatisch ‘Celebrate Safe Certified’ zijn; of dat de organisatie zich mag presenteren als “onderdeel van Celebrate Safe” of iets dergelijks. Het predikaat “Celebrate Safe Certified” heeft uitsluitend betrekking op de gecertificeerde interventie, en organisaties mogen dit niet anders doen voorkomen. De indienende organisatie mag *wel* aan derden communiceren dat de betreffende interventie “Celebrate Safe Certified” is.

Tijdens het eerste jaar dat de commissie HELPNU actief is, zijn alle beoordelingen geldig tot 1 januari 2017. Voor 2017 wordt het beoordelingsformulier herzien. De commissie zal dan haar best doen om zo goed mogelijk te beoordelen of oude beoordelingen verlengd kunnen worden zonder

dat herindiening nodig is. Zo nodig wordt extra informatie gevraagd aan de indienende organisaties.

Beoordelingskader en theoretische verdieping

De interventies worden beoordeeld volgens de inzichten op het gebied van gedragsveranderingswetenschap, een tak van de gezondheidspsychologie. Als ontwikkelaars gebruik maken van het Intervention Mapping protocol worden deze inzichten adequaat toegepast; maar ook zonder dat protocol kan dat. Inleidende bronnen over de gedragsveranderingswetenschap zijn gratis beschikbaar gesteld op <http://effectivebehaviorchange.com>. Het gedragsveranderingsmodel dat wordt toegepast veronderstelt het volgende.

- Problemen worden veroorzaakt door:
 - Menselijk gedrag
 - Omgevingsfactoren
- Omgevingsfactoren worden bepaald door mensen (omgevingsagenten); hetzij direct, hetzij via organisaties die door mensen worden bestuurd. Gedrag van omgevingsagenten kan dus tot verandering in omgevingsfactoren leiden.
- Gedrag van mensen wordt veroorzaakt door:
 - Persoonlijke determinanten
 - Omgevingsfactoren
- Persoonlijke determinanten zijn psychologische variabelen: theoretische constructen die zijn gedefinieerd als een bundeling van psychologische variabelen op een lager niveau, op basis van hun vergelijkbaarheid in aard of functionaliteit. Een aantal voorbeelden van veel onderzochte determinanten en de 'lager niveau variabelen' die ze bevatten zijn:
 - Attitude: deze variabele betreft de evaluatie van een bepaald gedrag. Hij bestaat uit psychologische variabelen die elk de waarschijnlijkheid van verschillende gevolgen van het gedrag representeren, gecombineerd met variabelen die elk de wenselijkheid van die gevolgen representeren. Deze 'sub-determinanten' worden in de literatuur 'attitudinal beliefs' genoemd. Recent wordt in de literatuur een tweede niveau tussen deze twee onderscheiden: volgens die theorie bestaat attitude uit 'experiential attitude' (dit betreft vooral affectieve cognities en ervaringen) en 'instrumental attitude' (dit betreft vooral doelgerichte cognities). Elk van deze twee sub-determinanten bevat dan weer beliefs: 'experiential attitude' bevat vooral beliefs die emoties betreffen (bijvoorbeeld: als ik een hoge dosis XTC gebruik, voel ik me fantastisch), en 'instrumental attitude' bevat vooral beliefs met betrekking tot het bereiken van doelen (bijvoorbeeld: als ik een hoge dosis XTC gebruik, maak ik makkelijker contact met anderen).
 - Subjectieve norm: deze variabele betreft de waargenomen sociale norm. Er worden weer twee sub-determinanten onderscheiden: descriptieve norm en injunctieve norm. De descriptieve norm bestaat uit sub-determinanten die elk het waargenomen gedrag van relevante sociale referenten representeren (bijvoorbeeld: wat doen de andere in mijn vriendengroep?). De injunctieve norm bestaat uit sub-determinanten die elk de waargenomen goed- of afkeuring van relevante sociale

referenten representeren (bijvoorbeeld: mijn partner keurt het af als ik onaanspreekbaar word omdat ik teveel onder invloed ben).

- Self-efficacy: deze variabele betreft het vertrouwen in het succesvol uitvoeren van een gegeven gedrag. Hij bestaat weer uit twee sub-determinanten: capaciteit en autonomie. Capaciteit drukt uit in welke mate iemand denkt het gedrag uit te kunnen voeren (bijvoorbeeld: ik kan makkelijk mijn XTC laten testen als ik wil). Autonomie drukt uit hoeveel controle iemand erover heeft of hij/zij het gedrag uitvoert (bijvoorbeeld: ik bepaal zelf hoe hooggedoseerd de XTC pillen zijn die ik gebruik).
- Persoonlijke determinanten kunnen worden beïnvloed door methoden voor gedragsverandering. Dit zijn manieren om psychologische processen te exploiteren, en deze kunnen zijn effectief als aan de voorwaarden voor toepassing wordt voldaan.
- Omdat deze methoden voor gedragsverandering inspelen op psychologische processen, kunnen ze op verschillende manieren in een interventie worden toegepast. Bij deze toepassing is het belangrijk dat die vertaling aansluit bij de doelgroep van de interventie en in lijn is met de wetenschappelijke stand van zaken.

Bij het aannemelijk maken van elk van deze aspecten zijn verschillende vormen van bewijsvoering aan te dragen. Deze zijn, aflopend gerangschikt op kwaliteit:

1. Geaggregeerde evidentie uit goed uitgevoerde meta-analyses of systematische reviews
2. Kwantitatieve evidentie van studies met een adequaat design en voldoende power
3. Kwalitatieve evidentie uit een kwalitatieve dataset die systematisch is geanalyseerd
4. Theoretische evidentie op basis van voorspellingen door gedegen psychologische theorieën
5. Anekdotale evidentie zoals uitspraken van experts in gedragsverandering/doelgroep
6. Gebrek aan evidentie, bijvoorbeeld opvattingen van de interventie-ontwikkelaars

Natuurlijk houdt de commissie er rekening mee dat de hoogste vormen van evidentie vaak niet beschikbaar zijn. Als onderbouwing voor de aanname dat club-eigenaren kunnen beslissen over de omgevingsfactor of kraanwater gratis wordt aangeboden zal bijvoorbeeld geen kwantitatieve evidentie worden verwacht.

Relatie met het Centrum Gezond Leven

De commissie HELP-NU staat los van de beoordelingscommissie van het Centrum Gezond Leven (CGL) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, en haar toetsing is minder grondig dan die van CGL. Interventies die zijn beoordeeld als Theoretisch Goed Onderbouwd door het CGL worden hoogstwaarschijnlijk door de commissie HELP-NU beoordeeld als Kansrijk.

Commissieleden

Tijdens het eerste jaar dat de commissie bestaat (2016) wordt deze gevormd door:

- Gerjo Kok (Universiteit Maastricht)
- Ferry Goossens (Trimbos Instituut)
- Gjalt-Jorn Peters (Open Universiteit en Greater Good)

De projectcommissie Project Party Safely zal deze samenstelling heroverwegen voor 2017, of eerder indien nodig doordat er bijvoorbeeld veel meer interventies worden ingediend dan geplant.